

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2018
Hetkel kehtiv
RT I, 28.11.2017, 32

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus¹

Vastu võetud 14.12.2005

[RT I 2006, 2, 3](#)

jõustumine 01.07.2006

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
19.04.2006	RT I 2006, 21, 159	01.07.2006
08.02.2007	RT I 2007, 19, 92	11.03.2007
15.02.2007	RT I 2007, 24, 127	01.01.2008
18.12.2008	RT I 2009, 4, 26	26.01.2009
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010 Seaduses asendatud sõnad „Kodakondsus- ja Migratsiooniamet” sõnadega „Politsei- ja Piirivalveamet” vastavas käändes.
09.12.2009	RT I 2010, 3, 4	01.10.2010
25.11.2010	RT I, 09.12.2010, 1	01.01.2011
28.03.2013	RT I, 18.04.2013, 2	28.04.2013
13.06.2013	RT I, 02.07.2013, 3	01.09.2013
12.06.2013	RT I, 03.07.2013, 2	01.10.2013
05.12.2013	RT I, 21.12.2013, 1	22.12.2013, osaliselt 01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 04.07.2014, 13	01.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 2	29.03.2015
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 1	02.04.2015, osaliselt 01.08.2015 ja 01.01.2016
16.03.2016	RT I, 06.04.2016, 1	01.05.2016 Seaduse tekstis asendatud sõnad „varjupaik”, „varjupaigataotleja”, „varjupaigataotlus”, „varjupaigasüsteem” ja „varjupaigamenetlus” vastavalt sõnadega „rahvusvaheline kaitse”, „rahvusvahelise kaitse taotleja”, „rahvusvahelise kaitse taotlus”, „rahvusvahelise kaitse süsteem” ja „rahvusvahelise kaitse menetlus” vastavas käändes.
14.12.2016	RT I, 03.01.2017, 1	18.01.2017
15.11.2017	RT I, 28.11.2017, 2	01.01.2018

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise aluseid, rahvusvahelist kaitset taotleva välismaalase ja rahvusvahelise kaitse saanud välismaalase õiguslikku seisundit ning Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise õiguslikke aluseid, lähtudes välislepingutest ja Euroopa Liidu õigusaktidest. [RT I 2010, 3, 4- jõust. 01.10.2010]

(2) Rahvusvaheline kaitse antakse välismaalasele, kelle suhtes on tuvastatud pagulasseisund või täiendava kaitse seisund või kelle suhtes on tuvastatud, et ta kuulub Euroopa Liidu Nõukogu otsusega määratletud ajutist kaitset vajavate isikute kategooriasse.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

§ 2. Välismaalane ja kolmanda riigi kodanik

(1) Välismaalane on kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik.

(2) Kolmanda riigi kodanik on välismaalane, kes on muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik.

§ 3. Rahvusvahelise kaitse taotleja ja rahvusvahelise kaitse taotlus

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja (edaspidi ka *taotleja*) on välismaalane, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse (edaspidi ka *taotlus*), mille kohta ei ole tehtud lõplikku otsust. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Rahvusvahelise kaitse taotlus on välismaalase mistahes viisil esitatud sooviavaldus enda pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamiseks ja rahvusvahelise kaitse saamiseks. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4) Rahvusvahelise kaitse taotluse võtab vastu ning lahendab Politsei- ja Piirivalveamet. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 3¹. Lõplik otsus

(1) Lõplik otsus käesoleva seaduse tähenduses on:

- 1) taotluse tagasilükkamise või rahvusvahelise kaitse kehtetuks tunnistamise kohta tehtud Politsei- ja Piirivalveameti otsus, mida ei ole kaebetähtajal halduskohtus vaidlustatud;
- 2) Politsei- ja Piirivalveameti otsus taotluse tagasilükkamise või rahvusvahelise kaitse kehtetuks tunnistamise kohta, mille peale esitatud kaebuse on halduskohus jätnud rahuldamata;
- 3) Politsei- ja Piirivalveameti otsus, sealhulgas vastavast halduskohtu suunisest lähtuv otsus, tunnustada taotlejat pagulase või täiendava kaitse saajana ja anda talle rahvusvaheline kaitse.

(2) Lõpliku otsuse tegemisega lõpeb rahvusvahelise kaitse menetlus. Rahvusvahelise kaitse menetluse lõppemisel säilib isikul üldine kohtukaebeõigus. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 4. Pagulane ja pagulasseisund ning täiendava kaitse saaja ja täiendava kaitse seisund

(1) Pagulane on välismaalane, kes põhjendatult kartes tagakiusamist rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise pärast viibib väljaspool päritoluriiki ega suuda või kartuse tõttu ei taha saada nimetatud riigilt kaitset ning kelle suhtes ei esine pagulasena tunnustamist välistavat asjaolu. Tagakiusamise hindamisel ei ole oluline, kas välismaalasel realselt on käesolevas lõikes nimetatud tagakiusamise alus, vaid üksnes tagakiusamise asjaolu. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Pagulasseisund on välismaalasele, keda tunnustatakse pagulasena, antud staatus.

(3) Täiendava kaitse saaja on välismaalane, kes ei kvalifitseeru pagulaseks ja kelle suhtes ei esine täiendava kaitse andmist välistavat asjaolu ja kelle suhtes on alust arvata, et tema Eestist tagasi- või väljasaatmine päritoluriiki võib talle nimetatud riigis kaasa tuua tõsise ohu, sealhulgas:

- 1) talle surmanuhtluse kohaldamise või täideviimise või
- 2) tema piinamise või tema suhtes ebainimlike või inimväärikust alandavate kohtlemis- või karistamisviiside kasutamise või
- 3) konkreetselt tema või üldse tsiviilisikute elu ohtu sattumise või tema või tsiviilisikute kallal vägivaldalla rakendamise rahvusvahelise või riigisisese relvakonflikti tõttu.

(4) Täiendava kaitse seisund on välismaalasele, keda tunnustatakse täiendava kaitse saajana, antud staatus.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 5. Ajutine kaitse ja ajutise kaitse saaja

(1) Ajutine kaitse on erandlik menetlus, mille eesmärk on anda massilise sissereände või eeldatava massilise sissereände korral viivitamatut ja ajutist kaitset välismaalastele, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, eelkõige kui valitseb oht, et rahvusvahelise kaitse süsteem ei suuda nimetatud sissereännet menetleda, kahjustamata enda tõhusat toimimist ajutist kaitset taotlevate välismaalaste huvides.

(2) Ajutise kaitse saaja on välismaalane, kes on sunnitud eelkõige rahvusvaheliste organisatsioonide üleskutse tulemusena oma päritoluriigist või -piirkonnast lahkuma või on sealst evakueeritud ning kellel seoses olukorraga nimetatud riigis ei ole võimalik turvaliselt ja püsivalt tagasi pöörduda ja kes võib kuuluda rahvusvahelist kaitset reguleerivate sätete reguleerimisalasse ning

- 1) kes on põgenenud relvakonflikti või püsiva vägivalla piirkonnast;
- 2) keda ähvardab tõsine oht langeda või kes on langenud inimõiguste süsteemse või üldise rikkumise ohvriks.

(3) Massiline sissereanne on suure arvu konkreetsest riigist või geograafiliselt alalt pärit välismaalaste omaalgatuslik või evakueerimiskavas ettenähtud saabumine.

§ 5¹. Ümberasustamine ja ümberpaigutamine

(1) Ümberasustamine on rahvusvahelise kaitse saanud isiku Eestisse vastuvõtmine kolmandast riigist.

(2) Ümberpaigutamine on rahvusvahelise kaitse saanud isiku Eestisse vastuvõtmine teisest Euroopa Liidu liikmesriigist.

(3) Vabariigi Valitsus otsustab Eesti osalemise ümberasustamises ja ümberpaigutamises, kooskõlastades selle Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoniga.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsuses määratakse kindlaks vähemalt ümberasustatavate või ümberpaigutatavate isikute piirarv ja päritoluriik ning ümberasustamise või ümberpaigutamise aasta.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 6. Saatjata alaealine välismaalane

(1) Saatjata alaealine välismaalane on alla 18-aastane välismaalane, kes saabub või on saanud Eestisse ilma vanema, eestkostja või muu vastutava täisealise isikuta või kes jääb Eestis viibides ilma vanemast, eestkostjast või muust vastutavast täisealisest isikust.

(2) Eeldatakse, et alaealisega Eestis koos viibival vanemal, eestkostjal või muul vastutaval täisealisel isikul on isikuhooldusõigus. Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti nõudmisel on vanem, eestkostja või muu vastutav täisealine isik kohustatud tõendama isikuhooldusõiguse olemasolu.

(3) Saatjata alaealiseks välismaalaseks ei peeta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alaealist, kellele on Eestis kohtu poolt määratud füüsilisest isikust eestkostja.

[RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 6¹. Saatjata alaealise ja piiratud teovõimega täisealise rahvusvahelise kaitse taotleja ja saaja esindamine

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 6². Saatjata alaealisele rahvusvahelise kaitse taotlejale ja saajale osutatavad teenused

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 7. Perekonnaliige

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 3) tema ja tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 4) tema vanem või eestkostja, kui taotleja on Eesti õiguse tähenduses alaealine, välja arvatud juhul, kui tema teovõimet on abiellumise eesmärgil laiendatud ja tema perekonnaliikmeks loetakse tema abikaasa.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Pagulase ja täiendava kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema ja tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;

- 3) tema või tema abikaasa eestkostetav vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps. Jagatud eestkoste korral on vajalik eestkostet jagava poole nõusolek;
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]
- 4) tema või tema abikaasa vallaline ja täisealine laps, kui laps ei ole tervises seisundi või puude tõttu suuteline iseseisvalt toime tulema;
- 5) tema või tema abikaasa ülalpidamisel olev vanem või vanavanem, kui päritoluriigis puudub muudest perekondlikest sidemetest tulenev toetus.

(3) Saatjata alaealise pagulase ja saatjata alaealise täiendava kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema vanem;
- 2) tema eestkostja või muu perekonnaliige, kui tal vanemad puuduvad või neid ei ole võimalik leida, välja arvatud juhul, kui see oleks vastuolus alaealise õiguste ja huvidega.

(4) Ajutise kaitse saaja perekonnaliikmeks on:

- 1) tema abikaasa;
- 2) tema või tema abikaasa vallaline ja alaealine laps, sealhulgas lapsendatud laps;
- 3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatata lähisugulane, kes elas päritoluriigis temaga koos ja oli temast sõltuv.

(5) Käesolevas seaduses nimetatud perekonnaliikmeid käsitatakse perekonnana juhul, kui perekond oli olemas päritoluriigis, sealhulgas kui abielu oli sõlmitud enne Eestisse saabumist.

§ 8. Päritoluriik, turvaline kolmas riik ja turvaline päritoluriik

(1) Päritoluriik on kodakondsusjärgne riik või endine asukohariik.

(2) Turvaliseks kolmandaks riigiks peetakse riiki, kus on tagatud järgmised põhimõtted:

- 1) rahvusvahelist kaitset taotleva välismaalase elu ja vabadus ei ole ohus tema rassi, usu, rahvuse, sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu;
- 2) riigis austatakse välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtet vastavalt 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonile, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (RT II 1997, 6, 26) (edaspidi *Genfi konventsioon*);
- 3) riigis järgitakse rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud keeldu saata välismaalane tagasi, kui teda ähvardab piinamine või muu julm, ebainimlik või inimväärikust alandav kohtlemine;
- 4) välismaalasel on võimalus taotleda pagulasseisundit ning pagulasena tunnustamise korral saada kaitset vastavalt Genfi konventsioonile;
- 5) välismaalast ei ähvarda käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 nimetatud tõsine oht.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Turvaline päritoluriik on riik, kus välismaalast ei ähvarda käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 nimetatud tõsine oht.

§ 9. Turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi määratlemine

(1) Turvalise kolmanda riigi määratlemisel arvestatakse ja hinnatakse, kas rahvusvahelise kaitse taotlejal on selle riigiga side, mille alusel on põhjust eeldada, et taotleja taotleb kaitset nimetatud kolmandalt riigilt, ning on põhjust arvata, et taotlejal lubatakse siseneda sellesse riiki või ta võetakse sinna tagasi. Turvalise kolmanda riigi turvalisuse hindamisel antakse rahvusvahelise kaitse taotlejale võimalus esitada põhjendusi, miks seda riiki ei saa pidada turvaliseks kolmandaks riigiks.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Kui turvaline kolmas riik ei luba rahvusvahelise kaitse taotlejal oma territooriumile siseneda, peab Politsei- ja Piirivalveamet tagama rahvusvahelise kaitse taotlejale juurdepääsu rahvusvahelise kaitse menetlusele.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Riiki loetakse turvaliseks päritoluriigiks, kui õigusliku olukorra, õigusaktide demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõestada, et riigis ei toimu üldist ja järjekindlat käesoleva seaduse §-s 19 nimetatud tagakiusamist.

(4) Turvalise päritoluriigi määratlemisel arvestatakse ja hinnatakse järgmisi asjaolusid:

- 1) millises ulatuses on riigis õigusaktidega ja nende kohaldamise viisiga tagatud isikute kaitse tagakiusamise ja väärkohtlemise eest, Genfi konventsioonis sätestatud välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte ning nimetatud õiguste ja vabaduste rikkumise vastaste tõhusate õiguskaitsevahendite süsteem;
- 2) kas riik on ühinenud peamiste inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktidega ja üldjuhul järgib neid.

(5) Konkreetse rahvusvahelise kaitse taotleja suhtes võib turvaliseks päritoluriigiks pidada riiki juhul, kui rahvusvahelise kaitse taotleja ei ole esitanud mõjuvaid põhjendusi selle kohta, miks ei saa riiki tema seisukohalt pidada turvaliseks päritoluriigiks, ning rahvusvahelise kaitse taotlejal on selle riigi kodakondsus või kui ta kodakondsuseta isikuna elas viimati selles riigis.

(6) Turvalise kolmanda riigi ja turvalise päritoluriigi määratleb Politsei- ja Piirivalveamet.

(6¹) Politsei- ja Piirivalveametil on õigus kehtestada turvaliste päritoluriikide nimekiri.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Politsei- ja Piirivalveamet võib turvalisena määratleda päritoluriigi või kolmanda riigi osa.
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(8) Kui isik võib turvaliselt ja seaduslikult reisida riigi ühte osasse, tal lubatakse sinna jääda ja on mõistlik eeldada, et ta asub sinna elama, võib turvalisena määratleda ka sellise päritoluriigi osa, järgides käesoleva paragrahvi lõigetes 3–5 sätestatud.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 10. Rahvusvahelise kaitse taotleja ja ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja õigused

(1) Rahvusvahelise kaitse taotlejale ja ajutise kaitse alusel elamisloa taotlejale tagatakse Eesti Vabariigi põhiseadusest, seadustest ja muudest õigusaktidest ning välislepingutest, Euroopa Liidu õigusaktidest, rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normidest ja rahvusvahelistest tavadest tulenevad õigused ja vabadused.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Rahvusvahelise kaitse taotlejal ja ajutise kaitse alusel elamisloa taotlejal on õigus:

1) saada esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 15 päeva pärast rahvusvahelise kaitse taotluse või elamisloa taotluse esitamist suuliselt ja kirjalikult keeles, mida ta mõistab, teavet oma õiguste ja kohustuste kohta, sealhulgas teavet õigusabi, vastuvõtutingimustega seotud abi, teavet andvate organisatsioonide, rahvusvahelise kaitse menetluse ajakava ning kohustuste täitmata jätmise tagajärgede kohta;

2) viibida Eestis kuni rahvusvahelise kaitse taotluse kohta lõpliku otsuse tegemiseni, välja arvatud käesoleva seaduse § 25¹ lõikes 3 sätestatud juhtudel. Taotleja õigus riiki jääda ei anna õigust saada elamisloa;

3) käesoleva seaduse § 18 lõikes 4 sätestatud vestlusele, kui ei esine § 18 lõigetes 6 ja 7 sätestatud aluseid;

4) omal algatusel ja omal kulul korraldada arstlik läbivaatus, kui menetlev ametiasutus ei pidanud selle läbiviimist otsuse tegemiseks vajalikuks;

5) saada tuge, lähtudes tema erivajadusest;

6) sooritada menetlustoiminguid esindaja kaudu, välja arvatud käesoleva seaduse § 10 lõikes 3 ja § 17 punktis 9 nimetatud juhtudel;

7) suhelda pereliikmete, õigusnõustaja, asjaomaste pädevate riigiasutuste, rahvusvaheliste või valitsusväliste organisatsioonide esindajatega ning ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga;

8) saada vajaduse korral ohvriabi teenust ohvriabi seaduses sätestatud korras;

9) saada käesoleva seaduse alusel tehtud otsuse vaidlustamiseks halduskohtumenetluses õigusabi riigi õigusabi seaduse § 4 lõike 3 punkti 5 tähenduses;

10) pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Rahvusvahelise kaitse taotlejal on õigus kasutada rahvusvahelise kaitse menetluses esindajat, välja arvatud seletuste andmisel ja muus menetlustoimingus, mida selle olemusest tulenevalt tuleb teha isiklikult.

(4) [Kehtetu -RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.07.2006]

§ 10¹. Rahvusvahelise kaitse taotleja õigus töötada

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja võib Eestis töötada, kui kuue kuu jooksul rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest arvates ei ole temast sõltumatul põhjusel tema taotluse kohta jõustunud otsust.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(2) Rahvusvahelise kaitse taotleja võib Eestis töötada kuni tema rahvusvahelise kaitse taotluse menetluse lõppemiseni.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(3) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(5) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

§ 10². Alaealise rahvusvahelise kaitse taotleja õigus haridusele

(1) Koolikohustuslikule rahvusvahelise kaitse taotlejale tagatakse juurdepääs haridusele vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud korrale kolme kuu jooksul rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest arvates.

(2) Haridusele juurdepääsu tagamiseks on alaealisel rahvusvahelise kaitse taotlejal õigus saada ettevalmistavat koolitust, sealhulgas keeleõpet.

(3) Juurdepääsu gümnaasiumiharidusele ei piirata üksnes põhjusel, et alaealine on menetluse kestel saanud täisealiseks.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 11. Taotleja kohustused

(1) Taotleja on kohustatud järgima Eesti põhiseaduslikku korda ja Eesti õigusakte, austama põhiseaduslikke väärtusi ja printsiipe, vabadusel, õiglusel ja õigusel tuginevat riiki ning Eesti ühiskonna korraldust, eesti keelt ja kultuuri.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Rahvusvahelise kaitse taotleja on kohustatud igakülselt kaasa aitama rahvusvahelise kaitse taotlemise asjaolude selgitamisele, sealhulgas:

1) esitama Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel rahvusvahelise kaitse taotluse;

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

2) andma toimingut sooritavatele valitsusasutustele suulisi ja kirjalikke andmeid ja seletusi;

3) esitama kõik andmed ja enda valduses olevad dokumendid ning muud tõendid, millel on tähtsust rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel;

4) võimaldama asjade ja isiku läbivaatust, röntgeniülesvõtte tegemist, vanuse kindlaksmääramise testi tegemist ning asjade ja dokumentide hoiule võtmist;

5) aitama kaasa rahvusvahelise kaitse taotluses esitatud asjaolusid tõendavate dokumentide muretsemisele;

6) lubama kontrollida tervises seisundit rahvatervisega seotud kaalutlustel;

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

7) lubama fotografeerida, daktüloskopeerida ning võtta DNA proove;

8) aitama kaasa isiku tuvastamiseks ja kontrollimiseks vajalike andmete kogumisele;

9) järgima seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid;

10) ilmuma Politsei- ja Piirivalveametisse menetlustoimingu sooritamisele.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 sätestatud kaasaaitamiskohustus laieneb rahvusvahelise kaitse menetluses ka rahvusvahelise kaitse taotleja esindajale.

(4) Kui rahvusvahelise kaitse taotlejal oli ajal, kui ta kasutas käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud teenuseid, välja arvatud vältimatu abi osutamine, piisavalt rahalisi vahendeid nimetatud teenuste eest tasumiseks, on ta kohustatud vastavad kulutused hüvitama.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(5) Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja on kohustatud igakülselt kaasa aitama elamisloa taotlemisel elamisloa andmisest keeldumise asjaolude selgitamisele.

(6) Taotleja on kohustatud teavitama Politsei- ja Piirivalveametit perekonnaseisu ja elukoha andmete muutumisest ning lapse sündist.

(7) Taotlejal ei ole rahvusvahelise kaitse menetluse või ajutise kaitse alusel elamisloa taotlemise ajal lubatud Eestis töötada ega Eestis ettevõtlusega tegeleda, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 10¹ sätestatud juhul. Töötamise või ettevõtlusega tegelemise keelu rikkumise korral kohaldatakse välismaalaste seaduses sätestatud vastutust.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(8) Rahvusvahelise kaitse taotleja tervisekontrolli ja talle osutatavate vajalike tervishoiuteenuste riigieelarvest rahastamise ulatuse ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(9) Taotleja on kohustatud Politsei- ja Piirivalveameti nõudmisel andma oma isikut tõendava dokumendi hoiule kuni rahvusvahelise kaitse menetluse lõppemiseni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(10) Rahvusvahelise kaitse taotleja isikut tõendava dokumendi hoiule võtmisel kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses välisriigi reisidokumendi ja isikut tõendava dokumendi hoiule andmise kohta sätestatud.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 12. Esmane vastuvõtukeskus ja vastuvõtukeskus

[Kehtetu -RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 13. Teabe kaitse rahvusvahelise kaitse menetluses ja ajutise kaitse menetluses

(1) Rahvusvahelise kaitse menetlus ja ajutise kaitse menetlus ei ole avalikud.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused, kinnipidamiskeskus, rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskus, samuti tõlk ja muud asjassepuutuvad isikud on kohustatud hoidma neile taotleja kohta teatavaks saanud teabe konfidentsiaalsena ja järgima nimetatud välismaalase isikuandmete töötlemisel isikuandmete kaitse nõudeid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Taotleja andmeid sisaldava teave tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Nimetatud välismaalase andmeid sisaldava teabe töötlemine on lubatud üksnes seadusega ettenähtud ülesannete täitmiseks.

(4) Taotleja kohta kogutud andmete edastamine välisriigile ja välisriigilt taotleja kohta andmete kogumine on lubatud välislepingust või Euroopa Liidu õigusest tuleneva kohustuse täitmiseks. Andmete edastamisel välisriigile tagatakse, et teavet ei edastata taotleja päritoluriigile käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 ja § 5 lõikes 2 nimetatud juhtudel.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5) Kui rahvusvahelise kaitse menetluses kogutud andmeid edastatakse muule kui käesolevas seaduses nimetatud asutusele, kehtivad käesoleva paragrahvi lõigetest 2–4 tulenevad kohustused ka nimetatud asutuse ja selle ametnike ning töötajate kohta.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 13¹. Isikuandmete töötlemine

(1) Käesolevas seaduses sätestatud menetlustes võivad Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalministeerium ja tema valitsemisala asutused, kinnipidamiskeskus ning rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskus töödelda isikuandmeid, sealhulgas delikaatseid isikuandmeid ilma isiku nõusolekuta.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Välismaalane on kohustatud andma pädevatele haldusorganitele käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks lõikes 1 nimetatud andmeid.

[RT I 2007, 24, 127- jõust. 01.01.2008]

§ 13². Isiku tuvastamine ja isikusamasuse kontrollimine

(1) Käesolevast seadusest tulenevate menetlustoimingute sooritamisel on haldusorgan kohustatud tuvastama isiku või kontrollima tema isikusamasust.

(2) Isik on kohustatud võimaldama oma isiku tuvastamist ja isikusamasuse kontrollimist.

(3) Kui välismaalase või muu asjassepuutuva isiku isikut ei ole võimalik tuvastada või tema isikusamasust kontrollida, jäetakse soodustav haldusakt andmata või taotletud toiming sooritamata.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13³. Isiku tuvastamine isikut tõendava dokumendi alusel

(1) Isik on kohustatud esitama isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks haldusorgani nõudmisel isikut tõendava dokumendi.

(2) Isik tuvastatakse ja tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendavate dokumentide seaduse § 2 lõikes 2 sätestatud dokumendi alusel või välisriigi reisidokumendi alusel.

(3) Alla 15-aastase välismaalase isik tuvastatakse seadusliku esindaja ütluste ja muude tõendite alusel, kui talle ei ole välja antud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumenti.

(4) Kui välismaalasel ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud dokumenti, siis vajaduse korral tuvastatakse tema isik või kontrollitakse isikusamasust muude tõendite alusel.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁴. Isiku tuvastamine biomeetriliste andmete põhjal

(1) Isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks võib välismaalasel ja muult asjassepuutuvalt isikult võtta biomeetrilisi andmeid ja neid töödelda.

(2) Isik on kohustatud haldusorgani nõudmisel võimaldama biomeetriliste andmete võtmist.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁵. Isiku tuvastamine DNA andmete põhjal

(1) Isiku tuvastamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks võib välismaalaselt võtta DNA proovi ja vastavaid andmeid töödelda, kui teisiti ei ole võimalik välismaalase isikut tuvastada või tema isikusamasust kontrollida.

(2) Alaealiselt DNA proovide võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(3) Isik on kohustatud haldusorgani nõudmisel võimaldama DNA proovi võtmist.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 13⁶. Isiku tuvastamine muude tõendite põhjal

Haldusorgan võib isiku tuvastada või isikusamasust kontrollida käesolevas seaduses nimetatata muude haldusorganile teadaolevate andmete põhjal, sealhulgas varasemalt isiku suhtes läbiviidud menetlustes kogutud või andmekogudes töödeldavate andmete põhjal.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

2. peatükk PAGULASSEISUND JA TÄIENDAVA KAITSE SEISUND

1. jagu Rahvusvahelise kaitse menetlus

§ 14. Rahvusvahelise kaitse taotluse esitamine

(1) Rahvusvahelise kaitse taotlus tuleb esitada Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult pärast Eestisse saabumist.

(1¹) Ümberasustamise või ümberpaigutamise raames vastuvõetava välismaalase rahvusvahelise kaitse taotluse võib Politsei- ja Piirivalveamet vastu võtta välisriigi territooriumil.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Kui piiripunktis viibival välismaalasel puudub välismaalaste seaduses sätestatud seaduslik alus Eestisse saabumiseks ning ta soovib taotleda Eestis rahvusvahelist kaitset, esitab välismaalane Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult rahvusvahelise kaitse taotluse.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Politsei- ja Piirivalveameti poolt ebaseaduslikult piiriületamiselt vahetult tabatud välismaalane, kes soovib taotleda Eestis rahvusvahelist kaitset, esitab Politsei- ja Piirivalveametile rahvusvahelise kaitse taotluse.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3¹) Kui on põhjendatud alus arvata, et kinnipidamiskohtades või välispiiril asuvates piiripunktides, sealhulgas transiiditsoonis, viibivatel välismaalastel võib olla soov esitada rahvusvahelise kaitse taotlus, tagab Politsei- ja Piirivalveamet isikute teavitamise selle esitamise võimalustest.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4) Rahvusvahelise kaitse taotlus tuleb esitada isiklikult.

(4¹) Taotlus registreeritakse kohe, kui isik on avaldanud soovi rahvusvahelist kaitset saada, kuid mitte hiljem kui kolm tööpäeva pärast taotluse esitamist. Kui rahvusvahelise kaitse taotluste suure arvu tõttu ei ole võimalik nimetatud tähtjast kinni pidada, võib taotluse registreerida kümne tööpäeva jooksul pärast selle esitamist.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5) Rahvusvahelise kaitse taotleja (edaspidi käesolevas peatükis *taotleja*) on kohustatud pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist viivitamatult esitama kõik tema valduses olevad:

- 1) isikut ja kodakondsust tõendavad dokumendid ning muud dokumendid, mis võivad aidata kaasa isikusamasuse ja kodakondsuse tuvastamisele;
- 2) viisad, elamisload või muud piiriületusi tõendavad dokumendid;
- 3) dokumendid, mis tõendavad Eestisse saabumise asjaolusid ning viibimist teistes riikides pärast päritoluriigist lahkumist (reisi-, transpordi-, majutus- jms teenuseid tõendavad dokumendid);
- 4) dokumendid ja muud tõendid, mis kinnitavad rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendatust.

(6) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Rahvusvahelise kaitse taotluses esitab taotleja käesoleva seaduse § 4 lõigetes 1 ja 3 nimetatud asjaolude esinemise tuvastamiseks muu hulgas andmed rassi, usu, rahvuse, poliitiliste veendumuste ja sotsiaalsesse gruppi

kuulumise kohta. Perekonna taasühinemise õiguse tuvastamiseks esitab taotleja andmed perekondlike sidemete, sealhulgas elukaaslase kohta.

[RT I 2007, 19, 92- jõust. 11.03.2007]

§ 15. Toimingud pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist

(1) Rahvusvahelise kaitse taotluse menetleja teeb pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist viivitamatult järgmised toimingud:

1) rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõtmine;

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

2) isiku ja asjade läbivaatus;

3) asjade ja dokumentide hoiule võtmine;

4) isiku tuvastamine;

5) seletuste võtmine Eestisse või Eesti piirile saabumise ja rahvusvahelise kaitse taotluse aluseks olevate asjaolude kohta;

6) fotografeerimine ning vähemalt 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimine;

7) vähemalt 14-aastase taotleja andmete edastamine Eurodac-süsteemi keskküsuks võrdlemiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 603/2013, millega luuakse sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteem määruse (EL) nr 604/2013 (millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest) tõhusaks kohaldamiseks ning mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste ja Europoli taotlusi sõrmejälgede andmete võrdlemiseks Eurodac-süsteemi andmetega õiguskaitse eesmärgil ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1077/2011, millega asutatakse Euroopa amet vabandusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suuremahuliste IT-süsteemide operatiivjuhtimiseks (ELT L 180, 29.06.2013, lk 1–30);

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

8) taotleja nõusolekul arstliku läbivaatuse korraldamine varasema tagakiusamise või suurest kahjust tulenevate märkide tõttu, kui menetlev ametiasutus leiab, et see on rahvusvahelise kaitse taotluses esitatud väidete hindamiseks vajalik;

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

9) DNA proovide võtmine ning alla 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimine, kui teisiti ei ole võimalik isikut või tema põlvnemist tuvastada.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 8 nimetatud taotleja arstliku läbivaatuse kulud kaetakse riigieelarvest.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1²) Eestisse ümberasustamise või ümberpaigutamise või rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisega seonduvad menetlustoimingud võib teha selles riigis, kus välismaalane taotluse menetlemise ajal viibib.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1³) Politsei- ja Piirivalveamet võib ümberpaigutamise korral tunnustada teiste Euroopa Liidu liikmesriikide tehtud menetlustoiminguid.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1⁴) Rahvusvahelise kaitse taotlejale ja saajale ning ümberasustamise või ümberpaigutamise raames vastuvõetavale välismaalasele tutvustatakse tema õigusi ja kohustusi kirjalikult allkirja vastu.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1⁵) Rahvusvahelise kaitse taotluse esitanud välismaalase võib Eestisse ümber paigutada või ümber asustada pärast isiku rahvusvahelise kaitse saajana tunnustamist ja Eesti poolt elamisloa andmist.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Alla 14-aastase välismaalase daktüloskopeerimise ning temalt DNA proovide võtmise otsustamisel arvestatakse eelkõige nimetatud isiku õiguste ja huvidega.

(3) Isiku läbivaatust teostab temaga samast soost isik.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingud tehakse ka juhul, kui taotleja loobub rahvusvahelise kaitse taotlusest.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingud on taotleja suhtes tehtud süüteomenetluses, võib süüteomenetluses kogutud andmeid kasutada rahvusvahelise kaitse menetluses.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingute ajaks peetakse taotleja kinni ja ta on kohustatud viibima talle määratud ruumides. Kui toimingud kestavad kauem kui 48 tundi, peetakse taotleja kinni halduskohtu loal.

(7) Daktüloskopeerimisel kogutud andmed kantakse riiklikku sõrmejälgede registrisse ja DNA proovide tulemusena saadud andmed riiklikku DNA registrisse.

(8) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud toimingute sooritamist suunab Politsei- ja Piirivalveamet taotleja rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskusesse või kinnipidamiskeskusesse.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(9) [Kehtetu -RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(10) Käesoleva seaduse alusel sooritatavad toimingud ei takista pädevate asutuste toimingute sooritamist süüteomenetluses, samuti rahvusvaheliste õigusabitaotluste täitmise tagamiseks või õigusrikkumise ärahoidmiseks tehtavaid toiminguid.

§ 15¹. Taotleja erivajaduse hindamine ja selle arvestamine

(1) Rahvusvahelise kaitse menetluses arvestatakse erivajadusega taotleja eriolukorda ja sellest tulenevaid vajadusi. Erivajadusega taotleja on eelkõige haavatav isik, nagu alaealine, saatjata alaealine, puudega inimene, eakas inimene, rase, alaealise lapsega üksikvanem, inimkaubanduse ohver, raske haigusega isik, vaimse tervise probleemiga isik ning piinamise või vägistamise ohver või isik, kelle suhtes on tarvitatud muud jõhkrat psühholoogilist, füüsilist või seksuaalset vägivalda.

(2) Isik loetakse erivajadusega taotlejaks, kui Politsei- ja Piirivalveamet või muu haldusorgan on tema erivajaduse tuvastanud. Sellisel juhul kohalduvad talle käesolevas seaduses sätestatud erisused ning talle võimaldatakse tema erivajadusele vastav tugi.

(3) Vajaduse korral kaasatakse erivajadust tuvastama teine haldusorgan või ekspert. Erivajadus tuvastatakse võimalikult kiiresti pärast taotluse esitamist.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet fikseerib taotleja erivajaduse kirjalikult.

(5) Kõik taotlejaga kokku puutuvad haldusorganid ja isikud jälgivad taotleja erivajadust ning arvestavad seda süsteemselt ja individuaalselt kogu rahvusvahelise kaitse menetluse vältel, võttes arvesse ka hilisemas rahvusvahelise kaitse menetluse etapis ilmnenu erivajadust.

(6) Politsei- ja Piirivalveamet edastab teabe taotleja erivajaduse kohta teistele taotlejaga kokku puutuvatele haldusorganitele ja isikutele ulatuses, mis on vajalik taotleja erivajaduse arvestamiseks. Kui muu haldusorgan tuvastab taotleja erivajaduse või märkab võimalikule erivajadusele viitavat asjaolu, teavitab ta sellest viivitamata Politsei- ja Piirivalveametit.

(7) Kõik rahvusvahelise kaitse taotlejatega kokku puutuvad ametnikud ja töötajad vastavad sellistele kompetentsinõuetele, mis võimaldavad neil erivajadust jälgida ja seda arvestada.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 16. Taotleja riiki mittelubamine

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 17. Alaealine ja saatjata alaealine taotleja

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Alaealise rahvusvahelise kaitse menetluses, sealhulgas teenuste osutamisel, arvestatakse eelkõige alaealise õigusi ja huve.

(2) Alaealisel on õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus enda nimel, kui tema teovõimetus on laiendatud, või oma vanema, teise täiskasvanud pereliikme, tema eest vastutava täiskasvanu või esindaja kaudu.

(3) Alaealise välismaalase esindamisele kohaldatakse käesoleva seaduse alusel läbiviidavates menetlustoimingutes perekonnaseaduses sätestatud, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(4) Kui taotleja vanus ei ole teada ja on põhjust arvata, et isik on alla 18-aastane, käsitatakse taotlejat alaealisena. Taotleja käsitamise alaealisena või täisealisena otsustab Politsei- ja Piirivalveamet.

(5) Kui Politsei- ja Piirivalveametil tekib põhjendatud kahtlus taotleja poolt oma vanuse kohta esitatud andmete õigsuses, võidakse taotleja nõusolekul teha meditsiinilised uuringud taotleja vanuse kindlaksmääramiseks. Politsei- ja Piirivalveamet teavitab alaealist meditsiinilistest uuringutest, nende tegemise viisist ning uuringutest keeldumise tagajärgedest.

(6) Vanuse kindlaksmääramise otsuse saab vaidlustada üksnes koos haldusakti või toiminguga, millega seoses vanuse kindlaksmääramise otsus tehti.

(7) Rahvusvahelise kaitse menetluses ei arvestata alaealise päritoluriigis kehtivat välismaalase päritoluriigi õiguse kohast teovõimelisust, kui see erineb Eesti õiguses sätestatust.

(8) Kui alaealine majutatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate majutus- või kinnipidamiskeskusesse, tagatakse talle võimalus vaba aja tegevuseks, sealhulgas eakohasteks mängudeks ja huvitegevuseks ning tegevuseks vabas õhus.

(9) Saatjata alaealisele määratakse menetlustoimingute sooritamiseks esindaja niipea, kui on tuvastatud, et taotleja on alaealine. Esindajat ei määrata, kui alaealine saab tõenäoliselt täisealiseks enne, kui Politsei- ja Piirivalveamet teeb taotluse kohta otsuse. Sellisel juhul võib saatjata alaealine teha seaduses sätestatud toiminguid iseseisvalt.

(10) Saatjata alaealist võib esindada füüsiline või juriidiline isik, kes on usaldusväärne ning kellel on saatjata alaealise esindamiseks vajalikud teadmised ja oskused.

(11) Politsei- ja Piirivalveamet võib käesolevas seaduses sätestatud menetlustes saatjata alaealise esindamiseks sõlmida lepingu füüsilise või juriidilise isikuga. Kui saatjata alaealise esindajaks on määratud organisatsioon, nimetab ta isiku, kes vastutab saatjata alaealise esindaja ülesannete täitmise eest.

(12) Saatjata alaealine rahvusvahelise kaitse taotleja või saaja paigutatakse majutuskeskusesse, suunatakse asendushooldusele või täisealise sugulase juurde. Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus tagab käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktides 3–7 nimetatud teenuste osutamise ka juhul, kui saatjata alaealine suunatakse asendushooldusele või täisealise sugulase juurde.
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(13) Saatjata alaealise perekonnaliikmete otsimist alustab Politsei- ja Piirivalveamet võimalikult kiiresti pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 17¹. Piiratud teovõimega täisealine taotleja

Piiratud teovõimega täisealise taotleja esindamisele ja teovõimelisuse hindamisele kohaldatakse käesoleva seaduse § 17 lõigetes 2, 3 ja 7 sätestatud.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 18. Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet vaatab läbi rahvusvahelise kaitse taotluse, mille läbivaatamise eest on vastutavaks riigiks määratud Eesti Vabariik vastavalt välislepingule või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (uuesti sõnastatud) (ELT L 180, 29.06.2013, lk 31–59).
[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 01.01.2014]

(2) Politsei- ja Piirivalveamet vaatab iga rahvusvahelise kaitse taotluse läbi individuaalselt ja erapooletult ning kontrollib esitatud tõendite ja andmete õigsust, taotleja väidete usutavust ja muid asjaolusid ning teeb selleks vajalikke menetlustoiminguid.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet määratleb turvalise päritoluriigi ja turvalise kolmanda riigi ning kontrollib, kas taotlejat saab saata nimetatud riikidesse.

(4) Rahvusvahelise kaitse taotluse menetleja viib taotlejaga läbi vestluse, mille käigus on taotlejal võimalik esitada fakte ja anda seletusi oma rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel tähtsust omavate asjaolude kohta, sealhulgas asjaolude kohta, mis takistavad tema riigist väljasaatmist.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud vestluse läbiviimise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud võimalus antakse vähemalt kümneaastasele alaealisele või nooremale alaealisele juhul, kui alaealise arengutase seda võimaldab.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud menetlustoimingu võib ära jätta, kui rahvusvahelise kaitse andmise otsuse saab teha olemasolevate tõendite alusel või kui taotleja ei ole temast mitteolenevatel püsivatel asjaoludel suuteline käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud õigust kasutama. Kahtluse korral konsulteerib rahvusvahelise kaitse taotlust menetlev ametiasutus tervishoiutöötajaga, et teha kindlaks, kas taotleja seisund, mille tõttu ta ei ole suuteline käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud õigust kasutama, on ajutine või püsiv.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud ei kohaldata, kui on vaja otsustada, kas taotlus sisuliselt läbi vaadata või jätta läbi vaatamata, ja taotlejal võimaldatakse igal juhul esitada seisukoht käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktides 1–3 ja 5 nimetatud aluste kohta.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(8) Kui menetlustoiminguid sooritades kasutatakse tehnikavahendeid, teatatakse sellest eelnevalt menetlustoimingu osalejatele ja neile selgitatakse tehnikavahendite kasutamise eesmärki.

(9) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(10) Politsei- ja Piirivalveamet võib eelisjärjekorras läbi vaadata erivajadusega taotleja taotluse ja taotluse, mille eelisjärjekorras läbivaatamiseks on põhjendatud vajadus.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(11) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 18¹. Taotluse läbivaatamise tähtaeg

(1) Taotlus vaadatakse läbi nii kiiresti kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kuus kuud pärast taotluse vastuvõtmist. Kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 604/2013 kohaselt vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest Eesti, hakkab kuuekuuline tähtaeg kulgema hetkest, kui taotleja on Eestile üle antud ja asub Eesti territooriumil.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem üheksa kuu võrra, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) tegemist on keeruliste faktiliste või õiguslike asjaoludega;
- 2) rahvusvahelist kaitset taotleb korraga suur hulk isikuid;
- 3) viivitus on põhjustatud sellest, et taotleja ei täida käesoleva seaduse §-st 11 tulenevaid kohustusi.

(3) Erandjuhtudel ja põhjendatud asjaolude korral võib käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu pikendada kolme kuu võrra, kui see on vajalik selleks, et tagada rahvusvahelise kaitse taotluse piisav ja täielik läbivaatamine.

(4) Kui menetlevalt ametiasutuselt ei saa mõistlikult eeldada otsuse tegemist käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul taotleja päritoluriigis valitseva eeldatavasti ajutise ebakindla olukorra tõttu, võib menetluse lõpuleviimise edasi lükata. Sellisel juhul Politsei- ja Piirivalveamet:

- 1) hindab taotleja päritoluriigis valitsevat olukorda vähemalt iga kuue kuu järel;
- 2) teavitab taotlejat mõistliku aja jooksul taotluse kohta otsuse tegemise edasilükkamise põhjustest;
- 3) teavitab mõistliku aja jooksul Euroopa Komisjoni sellest riigist pärit isiku taotluse menetluse edasilükkamisest.

(5) Taotlus vaadatakse igal juhul läbi 21 kuu jooksul taotluse vastuvõtmisest arvates.

(6) Kui Politsei- ja Piirivalveametil ei ole võimalik rahvusvahelise kaitse taotluse kohta otsust teha kuue kuu jooksul rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõtmisest arvates, teavitab ta taotlejat viivitusest ning taotleja soovi korral viivituse põhjustest ja eeldatavast otsuse tegemise ajast.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 19. Tagakiusamise ja tõsise ohu tuvastamise alused

(1) Käesoleva seaduse § 4 lõikes 1 nimetatud tagakiusamine peab olema:

- 1) tõsine või korduv, millega rikutakse inimõigusi, välja arvatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (RT II 1996, 11/12, 34) artikli 15 punktis 2 sätestatud juhul, või
- 2) kogum erinevatest tegudest, sealhulgas inimõiguste rikkumine, mis võib isikut mõjutada samal viisil, nagu on nimetatud punktis 1.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Tagakiusamisena käsitatakse muu hulgas järgmisi riigis täheldatavaid asjaolusid:

- 1) füüsiline või vaimne vägivald, sealhulgas seksuaalne väärkohtlemine;
- 2) diskrimineerivad seadusandliku, täidesaatva või kohtuvõimu meetmed või nimetatud võimude poolt meetmete diskrimineeriv rakendamine;
- 3) diskrimineeriv või ebaproportsionaalne süüdimõistmine või karistuse kehtestamine;
- 4) käesoleva lõike punktis 3 nimetatud tegude eest hüvitise nõudmise rahuldamata jätmine;
- 5) süüdimõistmine või karistamine sõjaväekohustuse täitmistest keeldumise eest olukorras, mis toob kaasa kuritegude või käesoleva seaduse §-s 22 sätestatud tegude toimepanemise;
- 6) isiku soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod;
- 7) ligipääsu puudumine õiguskaitsele.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võtab tagakiusamise põhjuste hindamisel arvesse riigis valitsevat rassilist, usulist ja rahvuse käsitust ning poliitiliste veendumuste või sotsiaalsesse gruppi kuulumise alusel vahe tegemist.

(4) Tagakiusamise ja tõsise ohu kartus võib põhineda nendel sündmustel, mis on leidnud taotleja päritoluriigis aset pärast taotleja sealt lahkumist.

(5) Tagakiusamise ja tõsise ohu allikatena käsitatakse:

- 1) riiki;
- 2) riiki või selle osa juhtivaid erakondi või organisatsioone;
- 3) mitteriiklikke ühendusi, kui riik, rahvusvahelised organisatsioonid või riiki või selle osa juhtivad erakonnad või organisatsioonid ei saa või ei taha pakkuda kaitset tagakiusamise või tõsise ohu eest.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(6) Rahvusvahelist kaitset saab anda üksnes riik või riiki või olulist osa riigi territooriumist kontrolliv organisatsioon või ühendus, kui see riik või ühendus väljendab tahet kaitset pakkuda ja on selleks võimeline. Kaitse peab olema tõhus, püsiv ja taotlejale kättesaadav.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 20. Põhjendamatu taotlus

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Kui olemasolevate tõendite põhjal on selge, et taotleja ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (uuesti sõnastatud) (ELT L 337, 20.12.2011, lk 9–26), ettenähtud rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele, loetakse taotlus põhjendamatuks.

(2) Kui taotlus on põhjendamatu, teeb Politsei- ja Piirivalveamet otsuse taotluse tagasilükkamise kohta.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 20¹. Selgelt põhjendamatu taotlus

Taotlus loetakse selgelt põhjendamatuks, kui selles esitatud väited ja põhjendused ei ole seotud käesoleva seaduse § 20 lõikes 1 nimetatud asjaoludega või taotlus on esitatud selgelt eesmärgiga rahvusvahelise kaitse süsteemi kuritarvitada ja esineb üks järgmistest alustest:

- 1) taotleja päritoluriiki on alus pidada turvaliseks;
- 2) taotleja on rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid, on andnud ebaõigeid seletusi, on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis on tema rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel olulised, või on teadvalt esitanud valedokumente;
- 3) on põhjendatud alus arvata, et taotleja on dokumendi või muu tõendi, mis oleks aidanud kindlaks teha tema isiku või kodakondsuse, hävitanud või sellest vabanenud;
- 4) taotleja on teinud selgelt valesid või selgelt ebatõenäolisi avaldusi, mis on vastuolus päritoluriiki käsitleva piisavalt kontrollitud teabega ja see muudab selgelt ebausutavaks tema väited seoses sellega, kas ta vastab rahvusvahelise kaitse saamise kriteeriumidele;
- 5) taotlus on korduv ja selle suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 24 lõiget 1;
- 6) taotleja on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse ainult selleks, et vältida lahkumiskohustuse täitmist;
- 7) taotleja on saanud Eestisse ebaseaduslikult või viibinud ebaseaduslikult Eesti territooriumil või ei ole esimesel võimalusel esitanud rahvusvahelise kaitse taotlust;
- 8) taotleja on keeldunud või keeldub laskmast end daktüloskopeerida;
- 9) taotleja ohustab riigi julgeolekut või avalikku korda või ta on nimetatud põhjustel Eestist välja saadetud.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 20². Taotluse läbivaatamine kiirmenetluses

(1) Selgelt põhjendamatu rahvusvahelise kaitse taotluse võib läbi vaadata kiirmenetluses, sealhulgas piiril, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud.

(2) Selgelt põhjendamatu taotlust ei vaadata läbi kiirmenetluses või lõpetatakse kiirmenetluse kohaldamine, kui selle kohaldamisel ei ole võimalik arvestada taotleja erivajadust, eelkõige juhul, kui taotleja on langenud piinamise või vägistamise ohvriks või tema suhtes on tarvitatud muud jõhkrat psühholoogilist, füüsilist või seksuaalset vägivalda.

(3) Saatjata alaealise taotluse, juhul kui see on alaealise huvides, võib kiirmenetluses läbi vaadata üksnes järgmistel juhtudel:

- 1) käesoleva seaduse § 20¹ punktides 1 ja 9 nimetatud juhtudel;
- 2) käesoleva seaduse § 20¹ punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel tingimusel, et saatjata alaealise erivajadusi on arvesse võetud ning talle on antud võimalus oma tegevust põhjendada, sealhulgas konsulteerida oma esindajaga;
- 3) käesoleva seaduse § 20¹ punktis 6 nimetatud juhul, kui taotlust ei jäeta sisuliselt läbi vaatamata käesoleva seaduse § 24 lõike 3 ja § 21 lõike 1 punkti 4 alusel;
- 4) käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul.

(4) Kiirmenetluse kohaldamisel vaadatakse taotlus läbi 30 päeva jooksul. Nimetatud tähtaega võib pikendada, kui see on vajalik, et tagada taotluse piisav ja põhjalik läbivaatamine, võttes arvesse käesoleva seaduse

§ 18¹ lõigetes 1–5 sätestatut.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 21. Taotluse läbi vaatamata jätmine

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Taotlus jäetakse sisuliselt läbi vaatamata, kui esineb vähemalt üks järgmistest alustest:

1) taotleja seisukohalt saab muud riiki pidada esimeseks varjupaigariigiks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.06.2013, lk 60–95) artikli 35 tähenduses;

2) mõni teine liikmesriik on taotlejale rahvusvahelise kaitse andnud ning see kaitse on endiselt kättesaadav;

3) taotleja on saanud Eestisse riigi kaudu, mida võib pidada turvaliseks kolmandaks riigiks;

4) taotlus on korduv ja selle suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 24 lõiget 3;

5) taotleja ülalpeetav perekonnaliige esitab taotluse pärast seda, kui ta on nõustunud oma juhtumi läbivaatamisega tema nimel esitatud taotluse menetlemise raames ning puuduvad asjaolud, mis õigustaksid eraldi taotluse esitamist;

6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 604/2013 järgi vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest muu riik.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhtudel lõpetatakse rahvusvahelise kaitse menetlus taotluse tagasilükkamise otsusega, milles märgitakse muu hulgas, et taotlus on jäetud sisuliselt läbi vaatamata ning seejuures ei ole Politsei- ja Piirivalveamet kohustatud hindama, kas taotleja vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/95/EL sätestatud rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele.

(3) Kui taotlus on jäetud läbi vaatamata käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 alusel, väljastab Politsei- ja Piirivalveamet isikule dokumendi, milles teavitatakse kolmanda riigi ametiasutusi selle riigi keeles asjaolust, et taotluse sisu ei ole läbi vaadatud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kohaldatakse saatjata alaealise puhul üksnes käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud juhul tingimusel, et see on alaealise huvides.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 22. Pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamist välistavad asjaolud

(1) Välismaalast ei tunnustata pagulasena, kui:

1) tema suhtes on kohaldatav Genfi konventsiooni artikli 1 punkt D;

2) ta on Eesti alaline elanik;

3) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;

4) on põhjendatud alus arvata, et ta on enne Eestisse saabumist väljaspool Eestit toime pannud raske mittepoliitilise kuriteo;

5) on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtete vastuolus oleva teo toimepanemises.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud raske mittepoliitilise kuriteona käsitatakse muu hulgas väidetavalt poliitilisel eesmärgil toime pandud eriti jõhkrat tegu.

(3) Välismaalast ei tunnustata täiendava kaitse saajana, kui:

1) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;

2) on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud raske kuriteo;

3) on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtete vastuolus oleva teo toimepanemises;

4) on põhjendatud alus arvata, et ta võib ohustada avalikku korda või riigi julgeolekut;

5) ta on päritoluriigist lahkunud põhjusel, et ta on toime pannud muu kui käesoleva lõike punktides 1–4 nimetatud teo, mille eest on ette nähtud vangistus.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–5 ja lõike 3 punktides 1–4 sätestatud aluseid kohaldatakse nimetatud tegusid või kuritegusid õhutanud või mis tahes viisil nendes osalenud välismaalase suhtes.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 23. Rahvusvahelise kaitse taotluse tagasivõtmine ja taotlusest loobumine

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Taotlejal on kogu rahvusvahelise kaitse menetluse vältel õigus rahvusvahelise kaitse taotlus tagasi võtta. Sellisel juhul rahvusvahelise kaitse menetlus lõpeb.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet eeldab, et taotlus on tagasi võetud või taotlusest on loobutud, kui taotleja:

1) ei ole täitnud käesoleva seaduse § 11 lõike 2 punktides 2 ja 3 sätestatud kohustusi, välja arvatud juhul, kui ta tõendab mõistliku aja jooksul, et ei saanud nimetatud kohustusi täita mõjuval põhjusel;

2) varjab ennast või on loata lahkunud oma elukohast, kinnipidamiskeskusest või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskusest, ilma et ta oleks mõistliku aja jooksul sellest teavitanud Politsei- ja Piirivalveametit, kinnipidamiskeskust või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust;

3) ei ole mõjuva põhjuseta ühe kuu jooksul ilmunud Politsei- ja Piirivalveametisse menetlustoimingut sooritama.

(3) Kui taotleja on taotluse kaudselt tagasi võtnud või sellest loobunud, teeb Politsei- ja Piirivalveamet otsuse taotluse tagasilükkamise kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/95/EL artikliga 4.

(4) Taotlejal on õigus nõuda taotluse uuesti läbivaatamist, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelise kaitse taotlus vaadati läbi käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul tühistab Politsei- ja Piirivalveamet tagasilükkava otsuse ja jätkab taotluse läbivaatamist, uuendades eelmist rahvusvahelise kaitse menetlust.

(6) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud taotlus on esitatud rohkem kui üheksa kuud pärast käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsuse tegemist, võib uut taotlust käsitada korduva taotlusena, mille suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 24. Korduv taotlus

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Kui taotleja esitab täiendavaid selgitusi või korduva taotluse, vaatab Politsei- ja Piirivalveamet täiendavad selgitused või korduva taotlusega kaasnevad dokumendid läbi eelmise rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise raames, uuendades eelmist rahvusvahelise kaitse menetlust.

(2) Kui on tuvastatud uusi asjaolusid või taotleja on esitanud uusi dokumente või tõendeid, mida ta ei saanud temast mitteolenevatel põhjustel eelmise menetluse käigus esitada või tõendada ja mis olulisel määral suurendavad tõenäosust, et taotlejat saab käsitada rahvusvahelise kaitse saamise nõuetele vastava isikuna, vaadatakse taotlus uuesti läbi käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras.

(3) Kui on tuvastatud, et uusi asjaolusid ei esine, ning taotleja ei ole esitanud uusi dokumente või tõendeid, mis omavad tähtsust taotleja kvalifitseerimisel rahvusvahelise kaitse saajana, jäetakse taotlus läbi vaatamata.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse ka juhul, kui ülalpeetav isik või alaealine taotleja esitab iseseisvalt rahvusvahelise kaitse taotluse, mille on tema eest juba esitanud tema seaduslik esindaja.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud juhtudel on taotlejal õigus jääda korduva taotluse menetlemise ajaks Eestisse, kui korduv taotlus esitatakse esimest korda. Käesolevas lõikes sätestatud viibimisõigus ei hõlma käesoleva seaduse §-s 25¹ sätestatud menetlust.

(6) Kui taotlus on jäetud vähemalt ühel käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 sätestatud alusel läbi vaatamata, ei käsitata sellele järgnevat uut taotlust käesoleva paragrahvi tähenduses korduva taotlusena.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 25. Rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsus

(1) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2¹) Kui isiku rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 604/2013 alusel teine liikmesriik, ei tehta isikule lahkumisettekirjutust, vaid talle pannakse taotluse tagasilükkamise otsuses kohustus Eestist lahkuda taotluse läbivaatamise eest vastutavasse riiki. Kui isik lahkumiskohustust vabatahtlikult ei täida või kui ta peetakse kinni käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alusel, võidakse lahkumiskohustus sundtäita väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise otsusest teavitatakse välismaalast viivitamatult.

(4) Kui rahvusvahelise kaitse taotlus lükatakse tagasi vähemalt ühel käesoleva seaduse § 21 lõikes 1 nimetatud alusel, märgitakse otsuses, et rahvusvahelise kaitse taotlust ei ole sisuliselt läbi vaadatud.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 25¹. Otsuse vaidlustamine

(1) Taotluse tagasilükkamise või rahvusvahelise kaitse kehtetuks tunnistamise otsuse võib vaidlustada halduskohtus kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates. Nimetatud otsust ei saa vaidlustada vaidmenetluse korras.

(2) Rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsuse vaidlustamisel on taotlejal kaebetähtajal ja kohtumenetluse ajal käesolevas seaduses nimetatud õigused ja kohustused, sealhulgas õigus viibida Eesti territooriumil kuni lõpliku otsuse tegemiseni.

(3) Kui taotleja kaebab edasi otsuse, mis on tehtud:

- 1) mõnel käesoleva seaduse §-s 20¹, välja arvatud punktis 7, nimetatud alusel;
 - 2) käesoleva seaduse § 21 lõike 1 punktis 1, 2 või 4 nimetatud alusel;
 - 3) käesoleva seaduse § 23 lõikes 3 või 6 nimetatud alusel või
 - 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 604/2013 alusel,
- otsustab taotleja õiguse üle viibida kohtumenetluse ajal Eestis asja lahendav kohus. Kuni käesolevas lõikes nimetatud otsuse tegemiseni on taotlejal õigus Eesti territooriumil viibida.

(4) Kui kohus on otsustanud piirata isiku riigis viibimise õigust kohtumenetluse ajal käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhtudel, säilib isikul üldine kohtukaebeõigus.

(5) Rahvusvahelise kaitse taotlemine ja rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsuse vaidlustamine ei anna taotlejale õigust taotleda tähtajalist elamisluba välismaalaste seaduse alusel.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhtudel kohtumenetluse ajal Eestis viibimise õiguse üle otsustamiseks teeb kohus määruse.

(7) Kui käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 1–3 sätestatud erandit kohaldatakse piiril tehtud otsuse suhtes, tagatakse, et taotlejale on võimaldatud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 punktides 1, 7, 8 ja 9 nimetatud õigused käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud kümnepäevase vaidlustamisperioodi jooksul, et valmistada ette kaebus ja esitada kohtule argumendid.

(8) Taotlejal on õigus kaebusest loobuda halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 26. Lahkumisettekirjutuse sundtäitmine

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 27. Taotleja üleandmine välislepingu või Euroopa Liidu õigusakti alusel

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 28. Rahvusvahelise kaitse menetluse peatamine

Politsei- ja Piirivalveamet peatab rahvusvahelise kaitse menetluse ajutise kaitse kehtivusajaks.

§ 29. Järelevalvemeetmed

(1) Politsei- ja Piirivalveamet võib rahvusvahelise kaitse menetluse eesmärgipäraseks, efektiivseks, lihtsaks ja kiireks läbiviimiseks kohaldada taotleja suhtes järgmisi järelevalvemeetmeid:

- 1) elamine kindlaksmääratud kohas;
 - 2) ilmumine määratud ajavahemike järel Politsei- ja Piirivalveametisse registreerimisele;
 - 3) Politsei- ja Piirivalveameti teavitamine elukohast eemal viibimisest kauem kui kolm päeva;
 - 4) välisriigi reisidokumendi või muu isikut tõendava dokumendi Politsei- ja Piirivalveametile hoiule andmine.
- [RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Politsei- ja Piirivalveametil ning Kaitsepolitseiametil on õigus igal ajal kontrollida järelevalvemeetmete järgimist taotleja poolt.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(3) Järelevalvemeetmete kohaldamine tehakse taotlejale teatavaks kirjalikult.

§ 30. Rahvusvahelise kaitse menetluse keel

(1) Rahvusvahelise kaitse menetlus toimub eesti keeles. Menetlustoiming võib menetlust läbiviiva ametniku nõusolekul olla muus keeles, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha.

(2) Kui taotleja ei oska piisavalt eesti keelt, tuleb taotlejaga vahetult seotud menetlustoimingute juurde kutsuda tõlk, kes tõlgib tähtsust omavad asjaolud keelde, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha. Tõlki ei pea kaasama, kui menetlustoiming on keeles, milles välismaalane suudab ennast suuliselt arusaadavaks teha.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võib menetlustoimingute tõlkimisele kaasata tõlgi sidevahendeid kasutades.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

(4) Välismaalasel on õigus kutsuda menetlustoimingu juurde oma kulul ja valikul sobiv tõlk, kui seda on võimalik teha aega viimata ning on tagatud keelevahenduse objektiivsus.

(5) Taotleja esitatud tõendid tõlgitakse vajaduse korral eesti keelde. Taotleja esitatud tõendeid ei tõlgita eesti keelde, kui neil ei ole rahvusvahelise kaitse menetluses vahetut tähtsust.

(6) Rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise, elamisloa andmise või andmisest keeldumise otsus tõlgitakse taotlejale tervikuna, välja arvatud juhul, kui taotlejal on esindaja.

§ 31. Dokumentide kättetoimetamine

(1) Kinnipidamiskeskuses või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses viibivale taotlejale loetakse otsus, kutse, teade või muu dokument kättetoimetatuks, kui see saadetuna on jõudnud kinnipidamiskeskusesse või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskusesse.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Kui taotleja elab väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust, loetakse otsus, kutse, teade või muu dokument taotlejale kättetoimetatuks, kui see on taotlejale edastatud tema näidatud elukoha aadressil või see on edastatud taotleja esindajale.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Kinnipidamiskeskus või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskus annab otsuse, kutse, teate või muu dokumendi taotlejale viivitamatult kätte allkirja vastu.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 31¹. Perekonna ühtsuse tagamine

(1) Perekonnaliikmed majutatakse kokku.

(2) Taotleja alaealine laps või alaealine taotleja majutatakse koos oma vanema, tema vallalise alaealise õe või venna või eestkostjaga tingimusel, et see on alaealise huvides.

(3) Erivajadusega täiskasvanud ülalpeetav taotleja majutatakse võimaluse korral koos tema eestkostjaga, kes juba viibib Eestis.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

2. jagu Taotleja vastuvõtmine

§ 32. Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskus

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse ülesanne on vajaduse korral korraldada taotlejale rahvusvahelise kaitse menetluse või ajutise kaitse menetluse ajal toetusena järgmiste teenuste osutamine:

- 1) majutamine;
- 2) rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses elava taotleja ja käesoleva seaduse § 34 lõike 2 punkti 3 või § 62 lõike 2 punkti 3 alusel väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust elava taotleja varustamine toiduainetega või toitlustamine, varustamine esmavajalike riietus- ja muude tarbeesemete ning hügieenivahenditega ja rahaga hädapärasteks pisikulutusteks § 36 lõikes 6 sätestatud määras;
- 3) tervisekontrolli ja vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine;
- 4) hädavajalik tõlketeenus ja eesti keele õpetamine;
- 5) informeerimine tema õigustest ja kohustustest;
- 6) käesoleva seaduse alusel tehtavate menetlustoimingute tegemiseks vajalik transporditeenus;
- 7) muud esmavajalikud teenused.

(2) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse ülesannete täitmise tagab Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse ülesannete täitmise halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitud halduslepingu alusel üle anda füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule (edaspidi *rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja*).

(4) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja võib rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse ülesandeid täita isiku kaudu, kes on teovõimeline, eesti keelt vähemalt keelseaduses sätestatud B2-tasemel või sellele vastaval tasemel valdav Eesti kodanik, kellel ei ole kehtivat karistust kuriteo eest.

(5) Halduslepingu alusel üleantud ülesannetega kaasnevad käesolevas seaduses sätestatud õigused ja kohustused ning vastutus.

(6) Riiklikku järelevalvet rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse teenuse osutaja üle teostab valdkonna eest vastutav minister.

(7) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses on keelatud omada esemeid, mis võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse turvalisust.

(8) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse sisekorraeeskirja kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(9) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse sisekorraeeskirjas sätestatakse vähemalt:

- 1) taotleja rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses majutamise kord;
- 2) rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse territooriumil ja hoones viibimise kord;
- 3) öisel ajal rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskusest eemal viibimise kord;
- 4) taotleja rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses külastamise kord;
- 5) rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse vara ja ruumide kasutamise kord;
- 6) nende esemete loetelu, mis on rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses keelatud põhjusel, et need võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse turvalisust;
- 7) rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse üle järelevalve teostamise kord;
- 8) kaebuste esitamise kord;
- 9) käesoleva seaduse §-des 36 ja 64 sätestatud rahalise toetuse maksmise kord.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 33. Taotleja majutamine Politsei- ja Piirivalveameti ametiruumides

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Taotleja võib ajutiselt majutada Politsei- ja Piirivalveameti ametiruumidesse (edaspidi käesolevas paragrahvis *ametiruumid*), kui see on vajalik rahvusvahelise kaitse menetluses toimingute tegemiseks.

(2) Ametiruumidesse majutatud taotlejale korraldab Politsei- ja Piirivalveamet vajaduse korral toetusena järgmiste teenuste osutamist:

- 1) tervisekontrolli läbiviimine ja vajalike tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine;
- 2) varustamine esmavajalike tarbeesemete ja hügieenivahenditega;
- 3) hädavajalik tõlketeenus;
- 4) informeerimine tema õigustest ja kohustustest;
- 5) varustamine toidurahaga;
- 6) muud esmavajalikud teenused.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5 nimetatud toiduraha maksmise korra ja määrad kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(4) Ametiruumides on keelatud omada esemeid, mis võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või ametiruumide turvalisust.

(5) Ametiruumide sisekorraeeskirja kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(6) Ametiruumide sisekorraeeskirjas sätestatakse vähemalt:

- 1) taotleja ametiruumides majutamise kord;
- 2) ametiruumide territooriumil ja hoones viibimise kord;
- 3) öisel ajal ametiruumidest eemal viibimise kord;
- 4) taotleja ametiruumides külastamise kord;
- 5) ametiruumide vara ja ruumide kasutamise kord;
- 6) nende esemete loetelu, mis on ametiruumides keelatud põhjusel, et need võivad ohustada isiku enda või teiste isikute elu või tervist või ametiruumide turvalisust;
- 7) ametiruumide üle järelevalve teostamise kord;
- 8) kaebuste esitamise kord.

(7) Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmise halduskoostöö seaduses sätestatud korras sõlmitud halduslepingu alusel üle anda füüsilisest isikust ettevõtjale või juriidilisele isikule.

(8) Halduslepingu alusel üleantud ülesannetega kaasnevad käesolevas seaduses sätestatud õigused ja kohustused ning vastutus.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 34. Taotleja viibimine rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses ja väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(1) Rahvusvahelise kaitse menetluse ajal on taotleja kohustatud elama rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust võib taotleja elada Politsei- ja Piirivalveameti kirjalikul loal, kui:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) taotleja majutamise ja ülalpidamise tagab Eestis seaduslikult elav isik;
- 2) taotlejal on piisavalt rahalisi vahendeid enda majutamise ja ülalpidamise tagamiseks;
- 3) taotleja elamine väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust on vajalik tema turvalisuse tagamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2¹) Kui taotleja viibib majutuskeskuses, annab talle käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 nimetatud juhul loa majutuskeskust, kooskõlastades selle otsuse Politsei- ja Piirivalveametiga.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaolusid on taotleja kohustatud tõendama.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võtab taotlejalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa ära, kui loa andmise aluseks olevad asjaolud on ära langenud, taotleja ei järgi tema suhtes kohaldatud järelevalvemeetmeid või ei täida seaduses sätestatud muid kohustusi.

(5) Taotleja, kes rahvusvahelise kaitse menetluse ajal elab rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses, on kohustatud öisel ajal viibima rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses. Öiseks ajaks loetakse ajavahemikku kella 22-st kuni 6-ni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskus võib taotlejal lubada öisel ajal rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskusest eemal viibida järgmistel juhtudel:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) arstiabi saamiseks;
- 2) vältimatut arstiabi vajava perekonnaliikme juures viibimiseks;
- 3) Eestis seaduslikult viibiva isiku põhjendatud taotluse alusel;
- 4) taotleja põhjendatud taotluse alusel, milles on märgitud tema kontaktandmed ja viibimisaadress.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(6¹) Käesoleva paragrahvi lõike 6 punktis 3 või 4 nimetatud juhul antakse luba kuni kolmeks ööpäevaks. Põhjendatud juhul võib majutuskeskus otsustada luba pikendada kuni kolmeks ööpäevaks.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Taotleja, kes rahvusvahelise kaitse menetluse ajal elab väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust, on kohustatud teavitama Politsei- ja Piirivalveametit oma elukohast ja selle muutumisest.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 35. Saatjata alaealise taotleja Eestis viibimise tingimused

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 36. Rahaline toetus ja selle määrad

(1) Käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 2 nimetatud rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse poolt pakutavad teenused, välja arvatud varustamine esmavajalike riietus- ja muude tarbeesemetega, võib asendada rahalise toetusega käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud määras.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust käesoleva seaduse § 34 lõike 2 punktide 1 ja 2 alusel elavale taotlejale ei maksta rahalist toetust ega võimaldata rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 1, 2, 4 ja 6 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses elavale taotlejale, kes töötab Eestis käesoleva seaduse § 10¹ alusel, ei maksta rahalist toetust ega võimaldata rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 2 ja 6 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Taotlejale makstav rahaline toetus on võrdne kehtiva minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuva toimetulekupiiriga.

(5) Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toetuse suurus on 80 protsenti perekonna esimese liikme toetuse suuruselt. Perekonna iga alaealise liikme toetuse suurus on võrdne perekonna esimese liikme toetuse suurusega. Toetust makstakse üksnes taotlejast perekonnaliikmele.

[RT I, 04.07.2014, 13- jõust. 01.01.2015]

(6) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud piirangute kehtestamine otsustatakse iga juhtumi puhul eraldi, võttes arvesse isiku eriolukorda, eriti erivajadusega isiku puhul, ning lähtudes proportsionaalsuse põhimõttest. Seejuures ei piirata juurdepääsu vältimatu abi teenustele ning tagatakse taotleja inimväärne elatustase.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud otsuse muutmisele ja kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse § 65 lõigetes 2 ja 3 sätestatud.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 36¹. Kinnipidamise alused

(1) Rahvusvahelise kaitse taotlejat võib kinni pidada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud alusel, kui käesolevas seaduses sätestatud järelevalvemeetmeid ei ole võimalik tõhusalt kohaldada. Kinnipidamine peab olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning kinnipidamisel peab arvestama igal üksikjuhtumil rahvusvahelise kaitse taotlejaga seotud olulisi asjaolusid.

(2) Rahvusvahelise kaitse taotlejat võib vältimatu vajaduse korral kinni pidada järgmistel alustel:

- 1) isiku tuvastamine või isikusamasuse kontrollimine;
- 2) isiku kodakondsuse kontrollimine või väljaselgitamine;
- 3) isiku riiki saabumise ja riigis viibimise õiguslike aluste kontrollimine;
- 4) rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamine, eelkõige juhul, kui on olemas põgenemise oht;
- 5) kui on põhjendatud alus arvata, et isik on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse lahkumiskohustuse edasilükkamiseks või väljasaatmise vältimiseks;
- 6) riigi julgeoleku või avaliku korra kaitsmine;
- 7) isiku üleandmine Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 604/2013 sätestatud korras, kui esineb isiku põgenemise oht.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 4 ja 7 nimetatud põgenemisohuna käsitatakse seda, kui esineb väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse §-s 6⁸ nimetatud asjaolu või isik on loata lahkunud teisest Euroopa Liidu liikmesriigist.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kinnipidamise alused ei piira isiku kinnipidamist muudes seadustes sätestatud alustel, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36². Rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise otsustamine ja pikendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet võib rahvusvahelise kaitse taotlejat käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alusel ja lõikes 1 nimetatud põhimõtteid arvestades ilma halduskohtu loata kinni pidada kuni 48 tundi kinnipidamiskeskuses või ametiruumides.

(2) Kui rahvusvahelise kaitse taotlejat on vaja käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alusel ja lõikes 1 nimetatud põhimõtteid arvestades kinni pidada kauem kui 48 tundi, taotleb Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet halduskohtult loa rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamiseks ja paigutamiseks kinnipidamiskeskusesse kuni kaheks kuuks.

(3) Kui välismaalane esitab kinnipidamiskeskuses kinnipidamise ajal või väljasaatmise käigus rahvusvahelise kaitse taotluse, peab Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet ta kinni ja taotleb halduskohtult 48 tunni jooksul rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise arvates loa tema kinnipidamiseks kuni kaheks kuuks, kui esinevad käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise alus ja lõikes 1 nimetatud põhimõtted.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul välismaalase kinnipidamine väljasaatmise eesmärgil peatatakse kuni rahvusvahelise kaitse taotluse suhtes tehtud otsuseni.

(5) Halduskohus pikendab käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud tähtaega kuni nelja kuu kaupa juhul, kui esinevad käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud alus ja lõikes 1 nimetatud põhimõtted.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(6) Rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise ja kinnipidamise tähtaja pikendamise otsustab halduskohus halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 36³. Rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamise korraldamine

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamisele kinnipidamiskeskuses kohaldatakse väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses väljasaadetava kinnipidamiskeskuses kinnipidamise kohta sätestatud, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Lisaks kinnipidamiskeskuses väljasaadetavale pakutavatele teenustele tagatakse rahvusvahelise kaitse taotlejale hädavajalik tõlketeenus ja transporditeenus käesolevas seaduses sätestatud menetlustoimingute tegemiseks.

(3) Kui rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamine kinnipidamiskeskuses turvalisuse või tervisekaitse kaalutlustel või muul põhjusel ei ole võimalik või on oluliselt raskendatud, võib rahvusvahelise kaitse taotlejat kinnipidamiskeskuse juhataja otsusel majutada politsei arestimajas või järelevalve all väljaspool kinnipidamiskeskust.

(4) Alaealiste, puuetega inimeste, eakate, rasedate, alaealiste lastega üksikvanemate ning piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalga ohvriks langenud isikute kinnipidamisel arvestatakse nende erivajadusi ning Politsei- ja Piirivalveamet tagab regulaarse vaatlemise nende kinnipidamise üle.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(5) Lisaks väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse § 26¹⁰ lõikes 1 nimetatud isikutele võimaldatakse taotlejal kohtuda ka perekonnaliikmega.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 36⁴. Rahvusvahelise kaitse taotleja kinnipidamiskeskusest vabastamine

(1) Käesoleva seaduse § 36¹ lõikes 2 sätestatud kinnipidamise aluse äralangemisel vabastab kinnipidamiskeskuse juhataja rahvusvahelise kaitse taotleja viivitamatult kinnipidamiskeskusest.

(2) Kui rahvusvahelise kaitse taotleja võetakse kriminaalasjas kahtlustatavana või süüdistatavana vahi alla, vabastatakse ta kinnipidamiskeskusest vahi alla võtmise määruse alusel.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

3. jagu Elamisluba

[RT I, 02.07.2013, 3- jõust. 01.09.2013]

§ 37. Elamisloa andmine

Taotlejale, kelle suhtes on tuvastatud pagulasseisund või täiendava kaitse seisund ning keda tunnustatakse pagulasena või täiendava kaitse saajana, antakse rahvusvaheline kaitse ja tähtajaline elamisluba, kui ei esine pagulasena või täiendava kaitse saajana tunnustamist välistavat asjaolu või rahvusvahelise kaitse taotluse tagasilükkamise alust.

§ 38. Elamisloa kehtivusaeg

(1) Pagulasele antakse elamisluba kolmeks aastaks.

(2) Täiendava kaitse saajale antakse elamisluba üheks aastaks.

(3) Ümberasustamise ja ümberpaigutamise raames antakse välismaalasele elamisluba:

- 1) täiendava kaitse saajale üheks aastaks;
- 2) pagulasseisundi saajale kolmeks aastaks.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 39. Elamisloa pikendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet võib pikendada pagulasele antud elamisluba kolmeks aastaks, kui asjaolud, mis tingisid elamisloa andmise, ei ole ära langenud ega esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib pikendada täiendava kaitse saajale antud elamisluba kaheks aastaks, kui asjaolud, mis tingisid elamisloa andmise, ei ole ära langenud ega esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 40. Elamisloa andmisest keeldumine

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 41. Elamisloa andmise ja andmisest keeldumise otsus

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 42. Elamisloa andmisest keeldumise otsuses tehtud lahkumisettekirjutuse sundtäitmine

[Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 43. Elamisloa kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab välismaalasele antud tähtajalise elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) välismaalase suhtes ilmneb pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise aluseks olev asjaolu;
- 2) välismaalase suhtes ilmneb elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumise aluseks olev asjaolu;
- 3) välismaalane ohustab riigi julgeolekut, ühiskondlikku turvalisust või avalikku korda.

(2) Välismaalasele, kellele on antud elamisluba pagulasseisundi alusel, võib elamisloa kehtetuks tunnistamise korral elamisloa andmise aluse äralangemise tõttu anda tema esitatud elamisloa taotluse alusel elamisloa täiendava kaitse seisundi alusel, kui ei esine elamisloa andmisest keeldumise aluseks olevaid asjaolusid.

(3) Välismaalasele, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

§ 44. Pikaajalise elaniku elamisloa andmine

Välismaalasele, kellele on antud tähtajaline elamisluba, antakse pikaajalise elaniku elamisluba välismaalaste seaduses sätestatud alustel ja korras.

[RT I 2006, 21, 159- jõust. 01.07.2006]

§ 45. Elamisluba omava välismaalase Eestis töötamine

Välismaalane, kellele on antud elamisluba käesoleva seaduse alusel, võib Eestis töötada samadel õigusaktides sätestatud alustel kui Eesti alaline elanik.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

§ 46. Rahvusvahelise kaitse saanud välismaalase perekonnaliikme elamisluba

(1) Kui välismaalasele on antud elamisluba käesoleva seaduse §-s 37 sätestatud alusel, annab Politsei- ja Piirivalveamet käesoleva seaduse §-s 7 nimetatud perekonnaliikmele perekonnaliikme elamisloa.

(2) Kui välismaalase perekonnaliige vajab rahvusvahelist kaitset, antakse talle koos perekonnaliikme elamisloaga ka rahvusvaheline kaitse samal alusel ja sama kehtivusajaga kui välismaalasele.

(3) Perekonnaliikme elamisluba pikendatakse samaks kehtivusajaks kui välismaalase elamisluba.

(4) Kui elamisloa pikendamisel ilmneb, et perekonnaliige, kellele on antud lisaks perekonnaliikme elamisloale ka rahvusvaheline kaitse, ei vaja enam rahvusvahelist kaitset, pikendatakse tema elamisluba, ilma et sellega kaasneks rahvusvaheline kaitse.

(5) Perekonnaliige peab elamisloa taotluse esitama esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kuue kuu möödumisel välismaalasele elamisloa andmisest.

(6) Kui perekonna taasühinemine on võimalik muus riigis, võib Politsei- ja Piirivalveamet nõuda, et perekonnaliikme elamisloa taotlemisel peab välismaalasel, kelle juurde elama tahetakse asuda, olema püsiv legaalne sissetulek, mis tagab perekonna ülalpidamise Eestis, perekonnal peab olema tegelik eluruum Eestis ning välismaalase perekonnaliige peab omama kehtivat tervisekindlustuslepingut, mis tagaks tema haigusest või vigastusest tingitud ravikulude tasumise elamisloa kehtivusajal.

(7) Kui perekonnaliige esitab elamisloa taotluse hiljem kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tähtjal, võib Politsei- ja Piirivalveamet nõuda käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tingimuste täitmist. Tingimuste täitmata jätmise korral võib Politsei- ja Piirivalveamet keelduda perekonnaliikmele elamisloa andmisest.

(8) Perekonnaliikmele elamisloa andmisest või selle pikendamisest keeldutakse või elamisluba tunnistatakse kehtetuks:

- 1) kui perekonnaliige ohustab riigi julgeolekut, ühiskondlikku turvalisust või avalikku korda;
- 2) käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 või 3 sätestatud juhul või
- 3) kui perekonna taasühinemine on võimalik muus riigis ning käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud tingimused ei ole täidetud.

(9) Perekonnaliikmele antud elamisloa suhtes kohaldatakse järgmisi lisatingimusi:

- 1) tähtjalise elamisloa kehtivusaeg ei tohi ületada välismaalase tähtjalise elamisloa kehtivusaega;
- 2) tähtjalise elamisloa pikendamisest keeldutakse, kui välismaalasele antud tähtjalist elamisluba ei pikendata;
- 3) tähtjaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks samaaegselt välismaalase elamisloa kehtetuks tunnistamisega ja
- 4) tähtjaline elamisluba tunnistatakse kehtetuks, kui elamisloa andmise aluseks olnud asjaolu on ära langenud.

(10) Kui perekonnaliige on saanud perekonnaliikme elamisloa ja elamisloa andmise aluseks olnud asjaolu on ära langenud, kuid tema Eestist lahkuma kohustamine oleks ilmselgelt liiga koormav, võib talle anda välismaalaste seaduses sätestatud asjaoludel ja tingimustel vastavalt elamisloa elama asumiseks abikaasa juurde või elamisloa elama asumiseks lähedase sugulase juurde.

(11) Alaealise lapse elamisluba ei või kehtetuks tunnistada ega keelduda selle pikendamisest, kui see ei ole kooskõlas lapse õiguste ja huvidega.

(12) Kui välismaalasele anti elamisluba kui alaealisele lapsele, siis ei kohaldata pärast tema täisealiseks saamist tema suhtes käesoleva paragrahvi lõiget 9.

(13) Välismaalasel, kelle juurde elama asumiseks perekonnaliikmele elamisluba antakse, on välismaalaste seaduses sätestatud kutsuja kohustused. Kui välismaalane on saatjata alaealine, ei ole tal kutsuja kohustusi enne täisealiseks saamist.

(14) Kui perekonnaliikmele antud elamisloa kehtivus lõpeb ja perekonnaliige on esitanud uue elamisloa taotluse välismaalaste seaduses või käesolevas seaduses sätestatud alusel, on tal lubatud riigis viibida kuni tema elamisloa taotluse suhtes otsuse tegemiseni.

(15) Kui perekonnaliikme poolt esitatud elamisloa taotlus on ilmselgelt alusetu või on alust arvata, et see on esitatud riigist lahkumise kohustuse edasilükkamiseks või täitmata jätmiseks, ei pea võimaldama perekonnaliikmel riigis viibida kuni tema elamisloa taotluse suhtes otsuse tegemiseni.

(16) Käesoleva paragrahvi lõikes 15 nimetatud juhul tehakse perekonnaliikmele väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras ettekirjutus Eestist lahkumiseks ja see võidakse kohe sundtäita. [RT I 2010, 3, 4- jõust. 01.10.2010]

§ 47. Rahvusvahelise kaitse ja elamisloa taotluses esitatavad andmed ning elamisloa vorm ja elamisloa andmise korraldamine

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(1) Pagulase, täiendava kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisluba vormistatakse elamisloa andmise või pikendamise otsuse andmete alusel elamisloa andmete kandmise teel elamisloakaardile. [RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1¹) Kui pagulasele, täiendava kaitse saajale ja tema perekonnaliikmele on antud elamisluba, on nad kohustatud esitama elamisloakaardi taotluse ja nad daktüloskopeeritakse elamisloakaardi taotluse menetluse käigus. [RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) Pagulase ja täiendava kaitse saaja ning tema perekonnaliikme elamisloa taotlemise, andmise ja pikendamise ning kehtetuks tunnistamise korra, elamisloa taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning elamisloa andmete elamisloakaardile kandmise korra kehtestab **valdkonna eest vastutav ministermäärusega**. [RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) [Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 47¹. Välismaalase suunamine kohanemisprogrammis osalemisse

(1) Politsei- ja Piirivalveamet suunab välismaalase, kellele on käesoleva seaduse alusel antud elamisluba või kelle elamisluba on pikendatud, osalema kohanemisprogrammis.

(2) Kohanemisprogrammi välismaalastele, kellele käesoleva seaduse alusel on elamisluba antud või kelle elamisluba on pikendatud, kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib kohanemisprogrammis sätestatud ülesande täitmiseks sõlmida olenevalt ülesande olemusest tsiviilõigusliku või halduslepingu halduskoostöö seaduses sätestatud korras. [RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.08.2015]

4. jagu Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi lõppemine ja kehtetuks tunnistamine

§ 48. Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi lõppemine

(1) Pagulasseisund lõpeb, kui:

- 1) välismaalane on vabatahtlikult võtnud uuesti vastu oma kodakondsusjärgse riigi kaitse;
- 2) välismaalane vabatahtlikult taotleb varem kaotatud kodakondsuse taastamist;
- 3) välismaalane taotleb mõne muu riigi kui Eesti kodakondsust ja saab sellelt riigilt kaitse;
- 4) välismaalane pöördub vabatahtlikult tagasi päritoluriiki;
- 5) ei esine enam pagulasena tunnustamise asjaolusid;
- 6) välismaalane põhjendamatult keeldub pöördumast tagasi päritoluriiki, kus teda ei ähvarda enam tagakiusamine.

(2) Täiendava kaitse seisund lõpeb, kui:

- 1) ei esine enam täiendava kaitse aluseks olevaid asjaolusid;
- 2) täiendava kaitse aluseks olevad asjaolud on muutunud niivõrd, et kaitse rakendamine ei ole enam vajalik.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 6 ja lõikes 2 sätestatud juhul veendub Politsei- ja Piirivalveamet, et demokraatlik olukord päritoluriigis ei ole ajutine ning välismaalast ei ähvarda seal reaalne tagakiusamine või tõsine oht.

§ 49. Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet teavitab välismaalast tema pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistamise menetluse alustamisest ja selle alustamise põhjustest ning annab välismaalasele võimaluse esitada omapoolseid vastuväiteid.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab pagulasseisundi kehtetuks:

- 1) käesoleva seaduse § 48 lõikes 1 sätestatud juhul;
- 2) kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõikes 1 nimetatud asjaolu;
- 3) kui välismaalane on esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid või andnud ebaõigeid seletusi või on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis olid tema rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel olulise tähtsusega, lähtudes konkreetsest välismaalastest ja tema juhtumist.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet võib pagulasseisundi kehtetuks tunnistada, kui:

- 1) on põhjendatud alus pidada välismaalast ohtlikuks riigi julgeolekule;
- 2) välismaalase suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus esimese astme kuriteos. [RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 ja käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punktides 3–5 sätestatud juhtudel võib Politsei- ja Piirivalveamet pagulasseisundi kehtetuks tunnistada ka siis, kui vastavat põhjendatud alust kinnitav otsus ei ole jõustunud.

(5) Pagulasseisundi kehtetuks tunnistamisel käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhtudel tagatakse välismaalasele Genfi konventsiooni artiklites 3, 4, 16, 22 ja 31–33 ettenähtud õigused.

(6) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab täiendava kaitse seisundi kehtetuks:

- 1) käesoleva seaduse § 48 lõikes 2 sätestatud juhul;
- 2) kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud asjaolu;
- 3) kui välismaalane on esitanud teadvalt ebaõigeid andmeid või andnud ebaõigeid seletusi või on teadvalt jätnud esitamata andmeid või andmata seletusi, mis olid tema rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemisel olulise tähtsusega.

(7) Politsei- ja Piirivalveamet võib täiendava kaitse seisundi kehtetuks tunnistada, kui ilmneb käesoleva seaduse § 22 lõike 3 punktis 5 nimetatud asjaolu.

(8) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 50. Pagulase välja- või tagasisaatmise lubamatus

(1) Politsei- ja Piirivalveamet ei saada pagulast välja ega tagasi riiki, kus tema elu või vabadus on ohus mingisse rassi, rahvusesse või usku või sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu.

(2) Politsei- ja Piirivalveamet võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohaldamata välismaalase välja või tagasi saata juhul, kui:

- 1) on põhjendatud alus pidada välismaalast ohtlikuks riigi julgeolekule;
- 2) välismaalase suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus esimese astme kuriteos.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

5. jagu

Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistus

§ 51. Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistus

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab taotlejale kolme päeva jooksul, arvates rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisest, rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse, mis tõendab, et välismaalane taotleb Eestis rahvusvahelist kaitset.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 02.04.2015]

(2) Taotleja, kes viibib väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust, on kohustatud Politsei- ja Piirivalveameti ja Kaitsepolitsei ameti nõudmisel esitama tunnistuse selle kontrollimiseks ning taotleja isiku tuvastamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Politsei- ja Piirivalveamet tunnustab rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse kehtetuks järgmistel juhtudel:

- 1) rahvusvahelise kaitse menetluse lõppemise korral;
- 2) kui dokument või selles sisalduv kanne või andmed on ebaõiged;
- 3) kui dokument on muutunud kasutamiskõlbmatuks või selles sisalduv kanne loetamatuks;
- 4) dokumendi kasutaja surma korral;
- 5) dokumendi kaotsimineku või hävimise korral.

(4) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5) Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse kehtetuks tunnistamise puhul võtab Politsei- ja Piirivalveamet selle võimaluse korral välismaalaselt ära.

(6) Rahvusvahelise kaitse taotleja tunnistuse vormi ja sellele kantavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

3. peatükk

AJUTINE KAITSE

1. jagu

Ajutise kaitse kohaldamine ja ajutise kaitse tähtaeg

§ 52. Ajutise kaitse kohaldamise otsustamine

(1) Ümberasustatud välismaalaste massilise sisserände olemasolu tõdeb ja ajutise kaitse kohaldamise vajaduse otsustab Euroopa Liidu Nõukogu.

(2) Vabariigi Valitsus otsustab ümberasustatud välismaalaste Eestisse vastuvõtmise ohupiirkonnast või Euroopa Liidu liikmesriigist pädevate valitsusasutuste ettepanekul. Vabariigi Valitsus võib otsustada, et Eestis viibivatele rahvusvahelise kaitse taotlejatele, kes kuuluvad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsusega hõlmatud välismaalaste kategooriasse, kohaldatakse ajutist kaitset.

(3) Vabariigi Valitsuse otsuse alusel kohaldatakse ajutist kaitset selles otsuses nimetatud välismaalastele, kui ei esine ajutise kaitse kohaldamisest keeldumise alust.

(4) Pärast käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsuse tegemist juhindutakse hädaolukorra seaduses sätestatud hädaolukordade lahendamise korraldusest.
[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

§ 53. Ajutise kaitse tähtaeg

- (1) Ajutise kaitse tähtaeg on üks aasta.
- (2) Kui Euroopa Liidu Nõukogu ei lõpeta ajutise kaitse tähtaega, võidakse seda pikendada kuue kuu kaupa kuni ühe aasta võrra.
- (3) Kui ajutise kaitse kohaldamine on jätkuvalt põhjendatud, võib Euroopa Liidu Nõukogu käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaegu pikendada kuni ühe aasta võrra.

2. jagu Ajutise kaitse menetlus ja elamisluba

[RT I, 02.07.2013, 3- jõust. 01.09.2013]

§ 54. Ajutise kaitse alusel elamisloa taotlemine

- (1) Ajutise kaitse saaja esitab elamisloa taotluse Politsei- ja Piirivalveametile viivitamatult pärast Eestisse saabumist.
- (2) Kui piiripunktis viibival ajutise kaitse saajal puudub välismaalaste seaduses sätestatud seaduslik alus Eestisse saabumiseks ning ta soovib taotleda Eestis ajutise kaitse alusel elamisluba, esitab ajutise kaitse saaja ajutise kaitse alusel elamisloa taotluse viivitamatult Politsei- ja Piirivalveametile.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]
- (3) Politsei- ja Piirivalveameti poolt ebaseaduslikult piiriületamiselt vahetult tabatud ajutise kaitse saaja, kes soovib taotleda Eestis ajutise kaitse alusel elamisluba, esitab ajutise kaitse alusel elamisloa taotluse Politsei- ja Piirivalveametile.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]
- (4) Elamisloa taotlus tuleb esitada isiklikult.
- (4¹) Elamisloa taotluses esitab ajutise kaitse saaja käesoleva seaduse § 5 lõikes 2 nimetatud asjaolude esinemise tuvastamiseks muu hulgas andmed oma usu ja rahvuse kohta. Perekonna taasühinemise õiguse tuvastamiseks esitab taotleja andmed perekondlike sidemete, sealhulgas elukaaslase kohta.
[RT I 2007, 19, 92- jõust. 11.03.2007]
- (5) Ajutise kaitse saaja on kohustatud esitama pärast elamisloa taotluse esitamist järgmised dokumendid, kui tal need olemas on:
 - 1) isikut ja kodakondsust tõendavad dokumendid ning muud dokumendid, mis võivad aidata kaasa isikusamasuse ja kodakondsuse tuvastamisele;
 - 2) viisad ja elamisload või elamisloast keeldumise otsused ja nende alusdokumendid ning muud piiriületusi tõendavad dokumendid;
 - 3) perekondlikke suhteid tõendavad dokumendid.
- (6) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]
- (7) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]
- (8) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saajale elamisloa menetlemise ajaks tõendi, mis kinnitab, et tema elamisloa taotlus on menetluses.
[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 55. Elamisloa andmine ja selle pikendamine

- (1) Politsei- ja Piirivalveamet annab tähtajalise elamisloa välismaalasele, kelle suhtes kohaldatakse ajutist kaitset.
- (2) Politsei- ja Piirivalveamet pikendab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisluba taotluse alusel vastavalt käesoleva seaduse § 53 lõikes 2 nimetatud otsusele, kui ei esine elamisloa kehtetuks tunnistamise aluseks olevat asjaolu.
[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]
- (3) Kui isiku ajutine kaitse ei ole lõppenud ja ta on saanud ajutise kaitse alusel elamisloa ning kasutanud vabatahtliku tagasipöördumise õigust, siis menetletakse Eestisse tagasipöördumise taotlust kiirkorras, võttes arvesse olukorda selle isiku päritoluriigis.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 56. Elamisloa kehtivusaeg

Käesoleva seaduse § 55 lõikes 1 nimetatud elamisluba antakse ajutise kaitse kehtivusajaks, kuid mitte kauemaks kui kolmeks aastaks.

§ 57. Ajutise kaitse kohaldamisest keeldumine ja elamisloa andmisest või pikendamisest keeldumine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet keeldub ajutise kaitse kohaldamisest ning ei anna elamisluba välismaalasele ega pikenda seda välismaalasel:

- 1) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on toime pannud seaduses või rahvusvahelistes õigusaktides sätestatud rahu- või inimsusvastase või sõjakuriteo;
- 2) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on enne ajutist kaitset saava välismaalasena Eestisse vastuvõtmist väljaspool Eestit toime pannud raske mittepoliitilise kuriteo;
- 3) kelle puhul on põhjendatud alus arvata, et ta on süüdi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega vastuolus oleva teo toimepanemises;
- 4) kelle puhul on kahtlus, et tema Eestisse saabumine võib ohustada riigi julgeolekut;
- 5) kes on lõplikult süüdi mõistetud raske kuriteo toimepanemises ja kes ohustab ühiskondlikku turvalisust;
- 6) kes ei ole ajutise kaitse saaja.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud aluste kohaldamisel lähtub Politsei- ja Piirivalveamet proportsionaalsuse põhimõttest ning arvestab konkreetse välismaalase tegusid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud raske mittepoliitilise kuriteona käsitatakse muu hulgas väidetavalt poliitilisel eesmärgil toimepandud eriti jõhkrat tegu. Seda sätet kohaldatakse kuriteo täideviija ja osavõtja suhtes.

(4) Ajutise kaitse saajale, kellele keeldutakse elamisluba andmast või kelle elamisluba keeldutakse pikendamast, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras.

(5) Ajutise kaitse andmisest keeldumise ja elamisloa andmisest keeldumise või elamisloa pikendamisest keeldumise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule. Nimetatud otsuseid ei saa vaidlustada vaidemenetluse korras.

§ 58. Elamisloa kehtetuks tunnistamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab ajutise kaitse saaja elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) ajutise kaitse tähtaeg lõpeb;
- 2) ajutise kaitse saaja viiakse teise Euroopa Liidu liikmesriiki;
- 3) ajutise kaitse saaja asub oma vabal tahtel elama mõnda muusse riiki;
- 4) ajutise kaitse saaja suhtes ilmneb käesoleva seaduse §-s 57 sätestatud elamisloa andmisest ja selle pikendamisest keeldumise aluseks olev asjaolu.

(2) Ajutise kaitse saajale, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui nimetatud välismaalane ei ole esitanud elamisloa taotlust välismaalaste seaduses või käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud korras.

§ 59. Ajutise kaitse saaja perekonnaliikme elamisluba

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saaja, kellele on antud elamisluba, perekonnaliikmele samal alusel ja sama kehtivusajaga elamisloa kui ajutise kaitse saajale.

(2) Ajutise kaitse saaja perekonnaliikme (edaspidi selles paragrahvis *perekonnaliige*) elamisluba pikendatakse samadel alustel ja samaks kehtivusajaks kui ajutise kaitse saaja elamisluba.

(3) Politsei- ja Piirivalveamet ei anna elamisluba perekonnaliikmele ega pikenda seda temal käesoleva seaduse § 57 lõikes 1 ja § 58 lõikes 1 sätestatud juhul.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistab perekonnaliikme elamisloa kehtetuks, kui:

- 1) ajutise kaitse saaja elamisluba tunnistatakse kehtetuks;
- 2) ilmneb käesoleva seaduse § 58 lõike 1 punktides 2–4 nimetatud elamisloa kehtetuks tunnistamise alus.

(5) Perekonnaliikmele, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks, tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui nimetatud välismaalane ei ole esitanud elamisloa taotlust välismaalaste seaduses või käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud korras.

§ 60. Ajutise kaitse alusel esitatava elamisloa taotluses esitatavad andmed ning elamisloa vorm ja elamisloa andmise korraldamine

[RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

(1) Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisloa vormistatakse elamisloa andmise või pikendamise otsuse andmete alusel elamisloa andmete kandmise teel elamisloakaardile.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(1¹) Kui ajutise kaitse saajale ja tema perekonnaliikmele on antud elamisloa, on nad kohustatud esitama elamisloakaardi taotluse ja nad daktüloskopeeritakse elamisloakaardi taotluse menetluse käigus.

[RT I, 09.12.2010, 1- jõust. 01.01.2011]

(2) Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme elamisloa taotlemise, andmise ja pikendamise ning kehtetuks tunnistamise korra, elamisloa taotlemisel esitatavate tõendite ja andmete loetelu ning elamisloa andmete elamisloakaardile kandmise korra kehtestab **valdkonna eest vastutav ministermäärusega**.

[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(3) [Kehtetu -RT I, 03.01.2017, 1- jõust. 18.01.2017]

§ 61. Töötamine

[RT I, 02.07.2013, 3- jõust. 01.09.2013]

Ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliige, kellele on antud elamisloa ajutise kaitse alusel, võivad Eestis töötada välismaalaste seaduses sätestatud tingimustel.

3. jagu

Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja vastuvõtmine

§ 62. Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja viibimine kindlaks määratud kohas

(1) Ajutise kaitse alusel elamisloa taotleja (edaspidi selles peatükis *elamisloa taotleja*) on kohustatud elamisloa menetlemise ajal elama rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses või Sotsiaalministeeriumi määratud kohas.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

(2) Väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta võib elamisloa taotleja elada Politsei- ja Piirivalveameti kirjalikul loal, kui:

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

- 1) elamisloa taotleja majutamise ja ülalpidamise tagab Eestis seaduslikult elav isik;
- 2) elamisloa taotlejal on piisavalt rahalisi vahendeid enda majutamise ja ülalpidamise tagamiseks;
- 3) elamisloa taotleja elamine väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta on vajalik tema turvalisuse tagamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2¹) Kui taotleja viibib majutuskeskuses, annab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 3 nimetatud juhul loa majutuskeskus, kooskõlastades otsuse Politsei- ja Piirivalveametiga.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaolusid on elamisloa taotleja kohustatud tõendama.

(4) Politsei- ja Piirivalveamet võtab elamisloa taotlejalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loa ära, kui loa andmise aluseks olevad asjaolud on ära langenud.

(5) Elamisloa taotleja, kes elamisloa menetlemise ajal elab rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses, on kohustatud järgima käesoleva seaduse § 34 lõigetes 5 ja 6 sätestatud.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) Elamisloa taotlejat võib halduskohtuniku loal kinni pidada ja kohustada kinnipidamiskeskuses viibima järgmistel juhtudel:

- 1) elamisloa taotleja on korduvalt või tõsiselt rikkunud rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse või Sotsiaalministeeriumi määratud koha sisekorraeskirju;
- 2) elamisloa taotleja viibimine kinnipidamiskeskuses on vajalik riigi julgeoleku ja avaliku korra kaitsmise huvides.

[RT I, 21.12.2013, 1- jõust. 22.12.2013]

§ 63. Saatjata alaealise elamisloa taotleja Eestis viibimise tingimused

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 64. Elamisloa taotleja rahaline toetus ja selle määrad

(1) Käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 2 sätestatud rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse poolt pakutavad teenused, välja arvatud varustamine esmavajalike riietus- ja muude tarbeesemetega, võib asendada rahalise toetusega käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud määras.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Väljaspool rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskust või Sotsiaalministeeriumi määratud kohta käesoleva seaduse § 62 lõike 2 punktide 1 ja 2 alusel elavale elamisloa taotlejale ei maksta rahalist toetust ega võimaldata rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuse poolt § 32 lõike 1 punktide 1 ja 2 alusel pakutavaid teenuseid.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(3) Elamisloa taotlejale makstav rahaline toetus on võrdne kehtiva minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuva toimetulekupiiriga.

(4) Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toetuse suurus on 80 protsenti perekonna esimese liikme toetuse suuruselt. Perekonna iga alaealise liikme toetuse suurus on võrdne perekonna esimese liikme toetuse suurusega. Toetust makstakse üksnes Eestis viibivale perekonnaliikmele.

[RT I, 04.07.2014, 13- jõust. 01.01.2015]

(5) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 64¹. Elamisloa taotleja erivajaduse arvestamine

Ajutise kaitse alusel elamisloa taotlemise menetluses arvestatakse elamisloa taotleja erivajadust käesoleva seaduse §-s 15¹ sätestatud korras.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

4. jagu

Perekondade taasühendamine, üleviimine teise riiki, reisiraha ning tagasivõtmine

§ 65. Perekondade taasühendamine

(1) Politsei- ja Piirivalveamet otsustab perekondade, kes lahutati massilise sisserände asjaoludel, taasühendamise, lähtudes järgmistest asjaoludest:

1) kui perekonnaliikmed saavad ajutist kaitset erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides, arvestatakse käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktides 1 ja 2 nimetatud perekonnaliikmete taasühendamisel nende perekonnaliikmete tahtega;

2) kui perekonnaliikmed saavad ajutist kaitset erinevates Euroopa Liidu liikmesriikides, võidakse käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 3 nimetatud perekonnaliikmed taasühendada, võttes iga üksikjuhtumi puhul arvesse konkreetseid asjaolusid;

3) kui välismaalane saab ajutist kaitset Eestis ning käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 1 või 2 nimetatud perekonnaliige ei viibi Eestis, võimaldatakse nendel ühineda Eestis;

4) kui välismaalane saab ajutist kaitset Eestis ning käesoleva seaduse § 7 lõike 4 punktis 3 nimetatud perekonnaliige ei viibi Eestis, võidakse nad taasühendada Eestis, võttes arvesse iga üksikjuhtumi puhul konkreetseid asjaolusid.

(2) Perekondade taasühendamisel arvestatakse eelkõige alaealise õiguste ja huvidega.

(3) Perekondade taasühendamisest keeldumise otsuse peale võib kümne päeva jooksul otsuse teatavaks tegemise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule. Nimetatud otsust ei saa vaidlustada vaidmenetluse korras.

§ 66. Üleviimine teise riiki

(1) Kui ajutist kaitset saav isik nõustub tema üleviimisega teise Euroopa Liidu liikmesriiki, tehakse tema üleviimiseks selle liikmesriigiga koostööd.

(2) Taotlus viia ajutist kaitset saav isik üle teise Euroopa Liidu liikmesriiki edastatakse teisele liikmesriigile ning sellest teavitatakse Euroopa Komisjoni ja ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametit. Kui teine liikmesriik

edastab Eestile vastava taotluse, teavitab Eesti taotluse esitanud liikmesriiki oma võimalustest üleviidav vastu võtta.

(3) Teise liikmesriigi taotlusel annab Eesti sellele liikmesriigile üleviimise otsustamiseks ajutist kaitset saava isiku kohta teavet. Käesolevas lõikes sätestatud juhul esitatavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Ajutist kaitset saava isiku üleviimisel teise riiki tunnistatakse tema Eesti elamisloa kehtetuks juhul, kui teine liikmesriik on talle andnud ajutise kaitse.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 67. Reisiluba

(1) Politsei- ja Piirivalveamet annab ajutise kaitse saajale, kes viiakse Eestist teise Euroopa Liidu liikmesriiki, reisiloa.

(2) Reisiloa vormi ja sellele kantavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 68. Tagasivõtmine

Kui välislepingus ei ole sätestatud teisiti, on Eesti kohustatud tagasi võtma ajutise kaitse saaja, kellel on kehtiv Eesti poolt väljaantud elamisloa ja kes viibib ebaseaduslikult teises Euroopa Liidu liikmesriigis või kes on ebaseaduslikult sisenenud teise Euroopa Liidu liikmesriiki.

5. jagu

Ajutine kaitse ja rahvusvahelise kaitse menetlus

§ 69. Ajutine kaitse ja rahvusvahelise kaitse menetlus

(1) Ajutise kaitse saajal on igal ajal õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud rahvusvahelise kaitse taotlus võetakse menetlusse, kuid selle menetlemine peatatakse. Rahvusvahelise kaitse taotluse menetlust jätkatakse kolm kuud enne ajutise kaitse kehtivusaja lõppemist välismaalase soovi alusel. Kui välismaalane ei soovi rahvusvahelise kaitse taotluse menetlemise jätkamist või kui välismaalane on Eestist lahkunud, siis rahvusvahelise kaitse menetlus lõpetatakse.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud rahvusvahelise kaitse taotlust võidakse menetleda ajutise kaitse kehtivusajal, kui selleks on mõjuv põhjus.

(4) Ajutise kaitse kehtivusajal kohaldatakse üksnes käesolevas peatükis sätestatud, olenemata asjaolust, et ajutise kaitse saaja on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse. Pärast ajutise kaitse lõppemist kohaldatakse käesoleva seaduse 2. peatükis sätestatud, kui välismaalane esitab või on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse.

(5) Politsei- ja Piirivalveamet võtab menetlusse ja menetleb rahvusvahelise kaitse taotlust, mille on esitanud Eestis viibiv ajutise kaitse saaja.

6. jagu

Ajutise kaitse lõppemine ja tagasipöördumine

§ 70. Ajutise kaitse lõppemine

(1) Ajutine kaitse lõpeb:

- 1) maksimaalse kaitsetähtaja lõppemisel või
- 2) mis tahes ajal vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu otsusele.

(2) Kui ajutise kaitse saaja viiakse üle teise Euroopa Liidu liikmesriiki, lõpevad ajutise kaitsega seotud Eesti-poolsed kohustused nimetatud välismaalase suhtes.

(3) Ajutise kaitse lõppedes tunnistab Politsei- ja Piirivalveamet elamisloa kehtetuks.

§ 71. Välismaalase Eestis viibimine pärast ajutise kaitse lõppemist

(1) Ajutise kaitse lõppedes on ajutise kaitse saaja ja tema perekonnaliikme Eestis viibimine seaduslik käesoleva seaduse 2. peatükis või välismaalaste seaduses sätestatud korras esitatud elamisloa taotluse läbivaatamise ajal.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisloa taotlus tuleb esitada hiljemalt kolm kuud enne käesoleva seaduse §-s 56 nimetatud elamisloa kehtivusaja lõppemist.

(3) Pärast ajutise kaitse lõppemist ja elamisloa kehtetuks tunnistamist on välismaalane kohustatud Eestist lahkuma ning talle tehakse lahkumisettekirjutus väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses sätestatud korras, kui välismaalane ei ole esitanud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud elamisloa taotlust või rahvusvahelise kaitse taotlust või ei esine käesoleva seaduse §-s 72 sätestatud tagasisaatmise edasilükkamise asjaolu.

§ 72. Tagasisaatmise edasilükkamine

(1) Pärast ajutise kaitse lõppemist lükatakse välismaalase tagasisaatmine edasi, kui:

- 1) selleks on humaansed põhjused;
- 2) välismaalase tervises seisund ei võimalda tal reisida ning tagasisaatmine põhjustaks tõsiseid tagajärgi tema tervisele.

(2) Pärast ajutise kaitse lõppemist võidakse välismaalase tagasisaatmine edasi lükata kuni välismaalase või tema abikaasa alaealise lapse kooliaasta lõppemiseni.

4. peatükk

RAHVUSVAHELISE KAITSE SAAJA VASTUVÕTMINE NING TEMA SOTSIAALSED ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 73. Vastuvõtmise korraldamine

(1) Rahvusvahelise kaitse saaja võib rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses või Sotsiaalministeeriumi või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutuse määratud kohas viibida kuni kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumiseni.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(2) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus korraldab kokkuleppel kohaliku omavalitsusega rahvusvahelise kaitse saaja asumise kohaliku omavalitsuse üksusesse, arvestades rahvusvahelise kaitse saaja tervises seisundit, sugulaste ja hõimlaste elukohta ja muid tähtsust omavaid asjaolusid ning pidades silmas töötamis- ja elamisvõimalusi, sealhulgas rahvusvahelise kaitse saajate proportsionaalset jaotumist kohaliku omavalitsuse üksuste vahel. Vajaduse korral on Sotsiaalministeeriumil või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutusel õigus kohaliku omavalitsusega kokkuleppimise menetlusse kaasata Siseministeeriumi esindaja. Rahvusvahelise kaitse saaja võib osaleda talle sobiva kohaliku omavalitsuse üksuse otsimisel.

(3) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus korraldab rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse asumise nelja kuu jooksul, alates välismaalase elamisloa andmise päevast. Kui sellel tähtajal kohaliku omavalitsuse üksusega kokkuleppele ei jõuta, korraldab käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud teenuste osutamist rahvusvahelise kaitse saajale Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(3¹) Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus sõlmib kohaliku omavalitsuse üksusega või eraõigusliku juriidilise isikuga halduslepingu rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmiseks ja talle käesoleva paragrahvi lõikes 4 loetletud teenuste osutamiseks.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus või eraõiguslik juriidiline isik korraldab rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmise ning osutab vajaduse korral temale kaasabi:

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

- 1) eluaseme leidmisel;
- 2) sotsiaal- ja tervishoiuteenuste saamisel;
- 3) tõlketeenuse ja eesti keele õppimise korraldamisel;
- 4) tema õiguste ja kohustuste kohta teabe saamisel;
- 5) muude küsimuste lahendamisel.

(5) Vastavad kulud kandnud kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule kaetakse riigieelarvest järgmised kulud:

1) rahvusvahelise kaitse saaja kasutusse antava eluruumi ühekordselt sõlmitava tüürilepingu sõlmimisega seotud kulud;

2) rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatava eesti keele õppe kulu kuni kahe aasta vältel;

3) rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatava tõlketeenuse kulu kuni kahe aasta vältel.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud kulude katmise perioodi võib pikendada kohaliku omavalitsuse üksuse või eraõigusliku juriidilise isiku põhjendatud taotluse alusel.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(6) [Kehtetu -RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

(7) Rahvusvahelise kaitse saaja, kes keeldub elama asumast kohaliku omavalitsuse üksusesse, kus ollakse tema vastuvõtmiseks valmis, peab ise otsima elukoha ja kandma sellega seotud kulud. Rahvusvahelise kaitse saajale võimaldatakse majutus rahvusvahelise kaitse taotlejate majutuskeskuses kahe kuu vältel nimetatud keeldumisest arvates.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 73¹. Rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumisel tekkinud kulude katmise määrad

(1) Rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste kulude katmisel kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule lähtutakse järgmistest määradest:

- 1) eluruumi ühekordselt sõlmitava üürilepingu sõlmimisega seotud kulu – kuni 6 toimetulekupiiri määra perekonna kohta;
- 2) eesti keele õppe kulu – kuni 12 toimetulekupiiri määra inimese kohta;
- 3) tõlketeenuse kulu – kuni 8 toimetulekupiiri määra inimese kohta või kuni 16 toimetulekupiiri määra perekonna kohta.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) [Kehtetu -RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 73². Rahvusvahelise kaitse saaja kohaliku omavalitsuse üksusesse elama asumisel tekkinud kulude katmise kord

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus või eraõiguslik juriidiline isik esitab Sotsiaalministeeriumile igale kvartalile järgneva kuu 15. päevaks aruande rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste ja kaasabi kohta koos arvega, millele on lisatud teenuste osutamist ja kulu tõendavate dokumentide koopiaid.

(2) Sotsiaalministeerium tasub kohaliku omavalitsuse üksusele või eraõiguslikule juriidilisele isikule rahvusvahelise kaitse saajale osutatud teenuste ja kaasabi eest 15 päeva jooksul arve kättesaamisest arvates.

(3) Põhjendatud vajaduse korral võib kohaliku omavalitsuse üksus või eraõiguslik juriidiline isik taotleda ettemaksu kuni 30 protsendi ulatuses rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmisega tekkivatest kuludest.

(4) Sotsiaalministeeriumil on õigus kontrollida teenuste ja kaasabi osutamist ja eraldatava summa sihipärasest kasutamist ning määrata tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud arve tasutakse pärast puuduste kõrvaldamist.

[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 74. Saatjata alaealise rahvusvahelise kaitse saaja vastuvõtmise korraldamine

[Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 2- jõust. 28.04.2013]

§ 74¹. Rahvusvahelise kaitse saaja kohustused

Rahvusvahelise kaitse saaja on kohustatud järgima Eesti põhiseaduslikku korda ja Eesti õigusakte, austama põhiseaduslikke väärtusi ja printsiipe, vabadusel, õiglusel ja õigusel tuginevat riiki ning Eesti ühiskonna korraldust, eesti keelt ja kultuuri.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

§ 75. Rahvusvahelise kaitse saaja sotsiaalsed õigused ja kohustused ning juurdepääs haridusele, tervishoiuteenustele ja tööturule

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1) Rahvusvahelise kaitse saajal on Eestis viibimise ajal õigus saada riiklikku pensioni, peretoetusi, tööturuteenuseid ja tööturutoetust, sotsiaaltoetusi, tervishoiuteenuseid ja muud abi samadel õigusaktides sätestatud alustel nagu Eesti alalisel elanikul.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1¹) Rahvusvahelise kaitse saaja tervisekontroll nakkushaiguste suhtes viiakse läbi, kui see on põhjendatud rahvatervise kaitsega.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(1²) Tervisekontrolli läbiviimist rahastatakse riigieelarvest.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(2) Kohalik omavalitsus võib maksta rahvusvahelise kaitse saajale, kelle varaline seis ei võimalda elamist korraldada omal kulul, toimetulekutoetust.

(3) Rahvusvahelise kaitse saajale, kes pöördub päritoluriiki või asub ümber muusse riiki, võib riigieelarvest maksta ühekordset toetust ulatuses, mis korvab täielikult või osaliselt tema reisikulud, ning juhul, kui ta ise ei ole võimeline neid kulusid kandma.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud toetuse maksmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4¹) Töövõimelisel 18-aastasel kuni vanaduspensioniealisel rahvusvahelise kaitse saajal on kohustus osaleda käesoleva seaduse § 73 lõike 4 alusel korraldatavas eesti keele õppes.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4²) Eesti keele õppes ei pea osalema rahvusvahelise kaitse saaja, kes omandab eesti keeles põhi-, kesk- või kõrgharidust.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4³) Eestis elavalt rahvusvahelise kaitse saajalt võib nõuda keeleõppe osutamiseks kulunud summad tagasi järgmistel juhtudel:

1) täiendava kaitse saaja ei ole omandanud ühe aasta jooksul rahvusvahelise kaitse saamisest arvates keeleseaduses sätestatud keeleoskustaset A1;

2) pagulasseisundi saaja ei ole omandanud kahe aasta jooksul rahvusvahelise kaitse saamisest arvates keeleseaduses sätestatud keeleoskustaset A2;

3) täiendava kaitse saaja ei ole omandanud kahe aasta jooksul alates käesoleva seaduse § 39 lõike 2 kohaselt elamisloa pikendamise arvates keeleseaduses sätestatud keeleoskustaset A2;

4) rahvusvahelise kaitse saaja ei ole omandanud viie aasta jooksul rahvusvahelise kaitse saamisest arvates keeleseaduses sätestatud keeleoskustaset B1.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4⁴) Eesti keele õppes osalemise täpsemad tingimused, sealhulgas eesti keele õppe kulu tagasinõudmise korra, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4⁵) Rahvusvahelise kaitse saaja on kohustatud:

1) osalema kohanemisprogrammi rahvusvahelise kaitse teemamoodulis, kui Politsei- ja Piirivalveamet on ta sinna suunanud;

2) kasutama rahvusvahelise kaitse tugiisiku teenust, kui see on talle määratud.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4⁶) Käesoleva seaduse §-s 74¹ ja käesoleva paragrahvi lõigetes 4¹ ja 4⁵ sätestatud kohustuste täitmist võetakse arvesse elamisloa pikendamise otsustamisel või uue elamisloa andmise otsustamisel.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(4⁷) Kui rahvusvahelise kaitse saaja on jätnud mõjuva põhjuseta täitmata käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ või 4⁵ sätestatud kohustuse, võib talle käesoleva seaduse ja muude seaduste alusel toetuste maksmise siduda eelnimetatud kohustuste täitmisega.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(5) Füüsiline või juriidiline isik võib osaleda rahvusvahelise kaitse saaja suunamisel kohaliku omavalitsuse üksusesse ja tema toetamisel, andes majanduslikku või muud abi. Abi andmist koordineerib kohalik omavalitsus ning käesoleva seaduse § 73 lõikes 3 sätestatud juhtudel Sotsiaalministeerium või Sotsiaalministeeriumi valitsemisala asutus.

(6) Rahvusvahelise kaitse saajal on Eestis viibimise ajal õigus haridusele ja õigus Eestis töötada seadustes sätestatud alustel ja korras.

(6¹) Täiskasvanud rahvusvahelise kaitse saajale on Eestis viibimise ajal tagatud juurdepääs üldharidusele, täiendus- ja ümberõppele Eestis elamisloa või elamisõiguse alusel elavate kolmandate riikide kodanikega samadel alustel.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(6²) Alaealisele rahvusvahelise kaitse saajale on Eestis viibimise ajal tagatud juurdepääs haridusele Eesti kodanikega samadel tingimustel.

[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]

(7) Rahvusvahelise kaitse saaja perekonnaliikmel, kellele on antud käesoleva seaduse alusel elamisluba kui rahvusvahelise kaitse saajale, on käesolevas paragrahvis sätestatud õigused.

4¹. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 75¹. Riiklik järelevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Politsei- ja Piirivalveametil ning Kaitsepolitseiametil on õigus kontrollida, kas rahvusvahelise kaitse taotleja, pagulane, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliige viibib, elab ja töötab Eestis vastavalt käesolevas seaduses sätestatud nõuetele ning täidab käesolevas seaduses sätestatud kohustusi ja tingimusi.

(2) Kaitsepolitseiamet teostab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu kohaselt riiklikku järelevalvet rahvusvahelise kaitse taotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme Eestis viibimise, elamise ja töötamise asjaolude üle julgeolekuasutuste seadusest tulenevate ülesannete täitmisel kuriteo tõkestamiseks.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 75². Riikliku järelevalve erimeetmed

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Rahvusvahelise kaitse taotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme Eestis viibimise, elamise ja töötamise asjaolude üle järelevalve teostamisel võivad Politsei- ja Piirivalveamet ning Kaitsepolitseiamet kohaldada korrakaitse seaduse §-des 30–33 ja 45–53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Korrakaitse seaduse §-des 50 ja 51 sätestatud meetmeid võib kohaldada üksnes juhul, kui on põhjendatult alust arvata, et ilma nimetatud meetmeid kohaldamata ei ole rahvusvahelise kaitse taotleja, pagulase, täiendava kaitse saaja, ajutise kaitse saaja ja perekonnaliikme eeldatava ebaseadusliku Eestis viibimise või töötamise tõkestamine tulemuslik, ja muud meetmed on ammendunud.

(3) Korrakaitse seaduse §-s 45 sätestatud erimeedet võib kohaldada üksnes politseiametnik.

(4) Kaitsepolitseiamet võib riikliku järelevalve teostamisel kohaldada vahetut sundi korrakaitse seaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 76. Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonide, Euroopa Liidu institutsioonide ja Euroopa Liidu liikmesriikidega

(1) Rahvusvahelise kaitse saajate probleemide lahendamisel teeb Siseministeerium, Sotsiaalministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet koostööd ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga, aidates teda seaduste, välislepingute ja Euroopa Liidu õigusaktide kohaldamise järelevalves.

(2) Siseministeerium, Sotsiaalministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet tagavad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õigusaktide järgsete kohustuste täitmise ning edastavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametile teavet ja statistilisi andmeid järgmiste asjaolude kohta:

- 1) rahvusvahelise kaitse saajate olukord;
- 2) õigusaktide kohaldamine;
- 3) rahvusvahelise kaitse saajate kohta kehtivad ja kehtestatavad õigusaktid.

(3) Vabariigi Valitsus teavitab valdkondade eest vastutavate ministrite ettepanekul Euroopa Liidu Nõukogu Eesti suutlikkusest vastu võtta ajutist kaitset vajavaid välismaalasi.

(4) Sotsiaalministeerium ning Politsei- ja Piirivalveamet korraldavad teabevahetust ning teevad ajutise kaitse rakendamiseks koostööd teiste riikidega vastavalt oma pädevusele.

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

§ 77. Rahvusvahelise kaitse andmise register

(1) Rahvusvahelise kaitse taotlejate, ajutise kaitse alusel elamisloa taotlejate, pagulaste, täiendava kaitse saajate ning ajutise kaitse saajate kohta peetakse riiklikku rahvusvahelise kaitse andmise registrit, mille eesmärk on käesoleva seaduse alusel elamisloataotluse esitanud ja elamisloa saanud isikute isikuandmete ning käesoleva seaduse alusel läbiviidud rahvusvahelise kaitse menetluse või ajutise kaitse menetlusega seotud andmete ning kohanemisprogrammiga seotud toimingute andmete töötlemine.
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.08.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud riikliku registri pidamise põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 23.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

6. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 78.–§ 85.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 86. Üleminekusäte

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud rahvusvahelise kaitse taotlused vaadatakse läbi vastavalt rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise ajal kehtinud sätetele.

(2) Pagulaste seaduse § 23¹ alusel asutatud riiklik pagulaste register korraldatakse ümber riiklikuks rahvusvahelise kaitse andmise registriks.

(3) Vabariigi Valitsus viib riikliku pagulaste registri pidamise põhimääruse kooskõlla käesoleva seadusega 2006. aasta 1. juuliks.

§ 87. Pagulaste seaduse kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 87¹. Väljasaatmiskeskuse ümbernimetamine kinnipidamiskeskuseks

Käesolevas seaduses sätestatud nimetuse „kinnipidamiskeskus” asemel võib kuni 2015. aasta 1. juulini kasutada nimetust „väljasaatmiskeskus”.
[RT I, 03.07.2013, 2- jõust. 01.10.2013]

§ 88. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2006. aasta 1. juulil.

¹ Nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 07.08.2001, lk 12–23); nõukogu direktiiv 2003/9/EÜ, millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded (ELT L 031, 06.02.2003, lk 18–25), muudetud direktiiviga 2013/33/EL (ELT L 180, 26.06.2013, lk 96–116); nõukogu direktiiv 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta (ELT L 251, 03.10.2003, lk 12–18); nõukogu direktiiv 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, 30.09.2004, lk 12–23), muudetud direktiiviga 2011/95/EL (ELT L 337, 20.12.2011, lk 9–26); nõukogu direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT L 326, 01.12.2005, lk 13–34), muudetud direktiiviga 2013/32/EL (ELT L 180, 26.06.2013, lk 60–95).
[RT I, 06.04.2016, 1- jõust. 01.05.2016]